

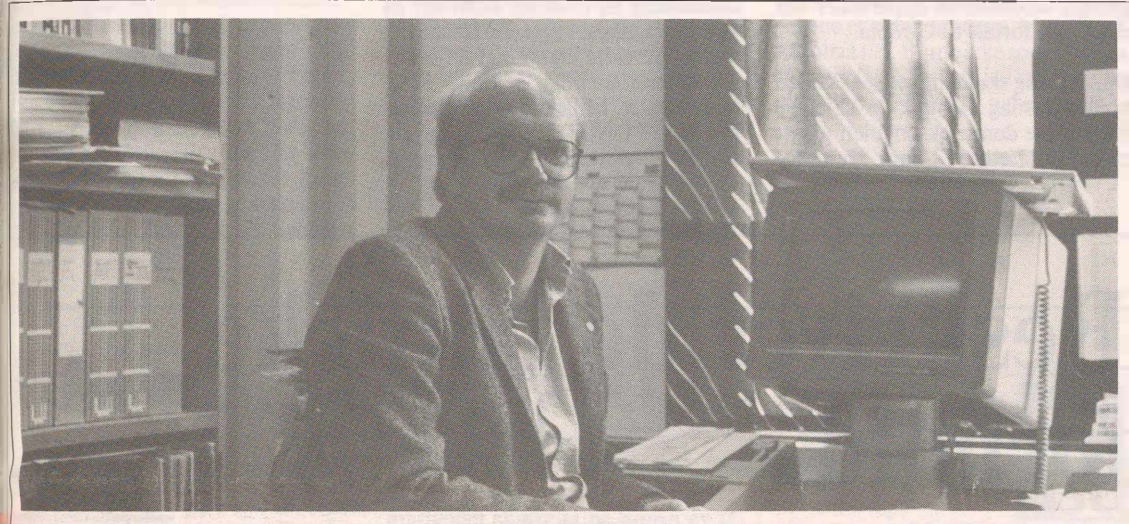
Utopia

STUDENTAVISA I TROMS Ø

NR. 8, 14. SEPTEMBER 1987, 12. ÅRGANG

Overbelastning på offentlig forvaltning

- Instituttet ved institutt for samfunnsvitenskap handlet direkte uansvarlig da de valgte å prioritere offentlig forvaltning og organisasjonslære helt nede på fjerde plass ved tilde-
linga av nye stillinger i vår. Rådet har ikke lagt den faktiske situasjonen til grunn for sitt vedtak og det er meget skuffende at ikke viljen til helhetstenkning er større.
Dette sier amanuensis Helge Otto Larsen ved offentlig forvaltning. Han karakteriserer fagets underbemanning som meget kritisk og på grensen til det katastrofale.

Helge Otto Larsen: Fortvilt situasjon ved offentlig forvaltning
FOTO: Steinar Johansen

Utopia Steinar Johansen

Man har gang på gang gjort de sentrale organ ved universitetet oppmerksom på den uholdbare arbeidssituasjonen, men ifølge Larsen kan dette sammenliknes med å stange hodet mot en murvegg. I juni i år ba man instituttet om å prioritere offentlig forvaltning som nr. 2 på stillingstildelingslista. Da rådet valgte å se bort fra faktiske forhold og reelle tall, kan ikke dette sees på som annet enn en manglende vilje til helhetstenkning og ansvarlighet, sier en forbitret Helge O. Larsen. Man er nå i den situasjon at de ansatte ved faget er i ferd med å slite seg ut. For å kunne gi studentene det undervisningstilbud de har krav på, må man nærmest gå på akkord med seg selv, men til tross for det makter man ikke å gi det ønskelige antall forelesninger. Dersom de ansatte skal kunne gi et forsvarlig veiledningstilbud, må hver enkelt veilede tre ganger så mange studenter som det en får godskrevet. Dette betyr blant annet at det ikke blir noe tid til egen forskning.

Kapasiteten sprengt

Dersom en ser bort fra psykologi, utgjør faget halvparten av alle studenter ved institutt for samfunnsvitenskap (14) studenter våren 1987). Med fire vitenskapelige ansatte blir forholdstallet 29,9 studenter pr. ansatt. Larsen legger for sammenlikningens skyld til at fag som planlegging, samisk og skoleforskning har forholdstall på henholdsvis 2,0 - 1,8 og 2,2. Ifølge ham sier det seg selv at arbeidssituasjonen er uholdbar både for studenter og ansatte.

Svekket fagtilbud

Larsen fremholder at dersom faget ikke får låne stillingshjemmen fra edb som det er blitt bedt om, vil situasjonen forbli slik den er til langt ut i nittiåra. Med den stadig økende studenttilgangen, må man for det første se seg nødt til å lukke faget. Deretter vil man måtte skjære ned på undervisningstilbudet. Man har allerede kuttet ut all undervisning utenfor instituttets vegger. Dette berører bl.a. den desentraliserte grunnfagsvarianten som holdes i regi av Sortland Friundervisning. Det har i tillegg vært gitt undervisning både på avdeling for praktisk pedagogisk utanning (APPU) og Institutt for Medisinsk Biologi (IMB). Dette har man ikke lenger mulighet til å følge opp slik situasjonen er nå. Man har også vurdert å gå bort fra ordninga med hjemmeeksamen for laveregrads studenter fordi man på sikt ikke har muligheter til å gi et forsvarlig veiledningstilbud. Han understreker at man da vil stå igjen med et amputert og mye dårligere fagtilbud, noe som er stikk i strid med de intensjoner «Øyenuktvalget» og sentraladministrasjonen har lagt til grunn for videre satsing. Det vil være ironisk om faget må nedbygges når den sentrale ledelse ved universitetet lover en faglig opprustning på alle fronter, sier en oppgitt Helge O. Larsen.

Ny studieplan på medisin grunnfag

Studentene på medisin grunnfag 86 var overhodet ikke fornøyd med studieopplegget. Foreleserne la vekt på diagnostikk og behandling av syke, mens intensjonen med studiet er å gi studentene en innføring i medisinsk tenkemåte. Studentene klaget høylytt på undervisningsformen til UTROPPIA, og har nå fått gehør for sine synspunkter. Årets studenter følger nå en helt ny studieplan.

Utopia Anna-Catharina Hegstad

Som eneste studiested i landet har Tromsø et ett-årig medisin grunnfagstudium. Målsetningen med studiet er å gi studentene en innføring i medisinsk tenkemåte. De skal få vite hvordan medisins vitenskap er bygget opp, og de skal få en idé om hvordan den medisinske hverdag fortoner seg. Når det gjelder målgruppen så er ikke den klart definert. Det er stort sett helsepersonell, eller folk som har tenkt å begynne å arbeide innen helsesektoren som søker. I tillegg finner man en del som ikke har spesielle planer, men som synes at medisin grunnfag høres ut som et interessant fag.

Studentene i fjor mente at studieplanen ikke var i samsvar med målsetningen. Studieplanen var bygd opp etter samme prinsipp som det medisinske embetsstudiet med en rekke organ-kurs. Dette er en svært krevende studieform som ikke egner seg for grunnfagsstudenter. Medisin grunnfag ble en legeutdanning i miniatyr. Studieadministrasjonen ved Fagområdet Medisin har vært klar over misforholdet mellom målsetning og studieplan. Studentene har klaget tidligere, men ingenting har blitt gjort før endelig i vår da studen-

tene ikke lenger fant seg i undervisningsformen.

På et evalueringsmøte ble faglærerne konfrontert med studentenes klager. Argumentasjonen var så god at et par faglærere sa seg villig til å prøve å gjøre noe med situasjonen. Etter et møte med alle impliserte parter ble det satt ned en komitee som skulle ta for seg studieplanen. Komiteen bestod av 4 vitenskapelig ansatte, 2 studenter fra medisin grunnfag 86 og 2 fra administrasjonen. Komiteen skulle komme med forslag til forbedringer til påske. Lite viste nok komiteens medlemmer om hvilken oppgave de hadde foran seg. De fant ut at den gamle målsetningen var bra, men studieplanen kunne ikke brukes. Dessuten var det i alt for liten grad tatt hensyn til den differensierte målgruppen. Forslag til forbedring viste seg å bli et meget omfattende prosjekt. Hele studieplanen måtte revideres. Komiteen har jobbet hardt og rammen for det nye studieopplegget er nå klart. Studiet blir delt i to; en innføringsdel og en temadel. Innføringsdelen består av humanbiologi/basalfag. Studentene får forelesninger i anatomi, fysiologi og mikrobiologi, og de deltar på en del demonstrasjoner. Foreleserne begynner helt fra bunnen av. Dette kan bli kjedelig for de som har litt kjennskap fra før, men det må tas hensyn til de

Hvorfor drikker Jeppe ?

Nils Chr. Stenseth, professor i biologi ved Universitetet i Oslo, har forfattet kronikken i denne utgaven av Utopia. Han påpeker de dårlige forhold som råder ved de norske universitetene og kommer med forslag til utbedring.

- «Mange ved universitetene ønsker ikke å forske. De er flest»

- «Ressursene universitetene har til disposisjon disponeres på en dårlig måte»

- «Universitetsansatte i dag er ikke de beste blant de beste»

- «Burde hatt flere kontrollmekanismer i systemet slik at det ikke er mulig å gjøre hva som helst»

- «Universitetene har formodentlig flere problem-personer enn man har ved de fleste andre arbeidsplasser»

Se side 4

som er helt nye i faget.

Til temadelen er det et introduksjonskurs om helsevesenet generelt. Temadelen setter søkelyset mot individet med sykdom i samfunnet og sykdommens konsekvenser for samfunnet. Av temaer som skal behandles kan vi nevne hjertesykdommer, kreft og mor/barn forholdet. I begynnelsen av den temarettede delen blir det forelesninger og deretter seminarer. Under seminarene skal studentene være aktive. De skal fordype seg i emner og legge disse frem for resten av kullet, mens det i år bare er i overkant av 20. Det ser ut til at det i tillegg til en revidering av studieplanen må en bedre markedsføring til. Det jobbes med å få medisin grunnfag til å bli kompetansegivende for lærere i den videregående skolen. Medisin grunnfag lar seg dessuten kombinere med andre fag på universitetet, som f.eks. juss og samfunnsvitenskapelige fag.

Når det gjelder eksamenformen så er ikke den helt utarbeidet. Det kommer i hvertfall til å bli en evalueringssprøve etter innføringsdelen, og antagelig skal det skrives en eksamensoppgave.

Til tross for at man har fått en ny og lovende studieplan har antall studenter gått ned. I fjor var det bortimot 40 på kullet, mens det i år bare er i overkant av 20. Det ser ut til at det i tillegg til en revidering av studieplanen må en bedre markedsføring til. Det jobbes med å få medisin grunnfag til å bli kompetansegivende for lærere i den videregående skolen. Medisin grunnfag lar seg dessuten kombinere med andre fag på universitetet, som f.eks. juss og samfunnsvitenskapelige fag.

Hvor går grensen ?

I vår trampet en av de ansatte på sosialøkonomiseksjonen nok en gang over streken. Denne gangen reises kritikken mot eksamensavviklingen for mellomfaget sist vår.

Det er samme person som er havnet i skuddlinjen. Etter UTROPIAs kritikk av vedkommende i vår, hevder seksjonen at den har gjort sitt ytterste for å løse problemene. Det har den gjort ved å skifte faglig ansvarlig og sette opp en detaljert semester- og fagplan. Det ser nå ut som om studentene går lysere tider i møte.

Vi håper virkelig at forsøkene lykkes, for det er alltid studentene som kommer i klemme når noen ikke gjør jobben sin godt nok. Studentene har lite å stille opp med i kampen for bedre undervisning. Det er ingen som taler våre interesser, som kan nekte å ansette en søker som ikke har et minstemål av pedagogisk innsikt eller som kan få avsatt en som ikke gjør det han skal.

Det er krefter som arbeider for at det skal settes krav til de ansattes undervisning. Vi håper de har fremgang.

I vår pågikk det en debatt i Dagbladet om universitetene her i landet. Der skrev professor Nils Chr. Stenseth at «universitetene er kanskje landets største vernede bedrift for avvikere». Vi håper det beste, men frykter det verste.

Vårt spørsmål til Universitetets ledelse må derfor bli: Hvor går egentlig grensen for hva studentene må finne seg i ?

Sirkus til folket

Det er med beklagelse vi noterer at rektor nok en gang gleder seg over den kraftige ekspansjonen Universitetet i Tromsø er inne i. Budskapet fremføres i Kulturhusets store sal med pomp og prakt, alle er tilfreds - Universitetet som distriktpolitisk virkemiddel.

På vegne av de studenter som skal fylle opp alle rektors nye påfunn vil vi be om en aldri så liten bolig. Allerede idag er hver fjerde student fra Tromsø kommune, og det er vel ikke i tråd med forutsetningene.

Før eller senere vil nemlig departementet, som bevilger raust til nye fag, oppdage hvor alle studentene kommer fra.

Men det er en annen side som bekymrer oss mer: Hvorfor bygge ut nye fag når det er skrikende mangel på ansatte, og ressurser, på de allerede eksisterende fagtilbud. Offentlig forvaltning og psykologi er to eksempler.

Ønsker vi virkelig å at prisen for den uttalte gledelige ekspansjon skal bli at vi ender som et B-universitet ?

Utopia

I REDAKSJONEN

Arve Bartnes
Ole Berthelsen
Trond Davidsen
Elin Gundersen
Anna Catharina Hegstad
Kari Johnsen
Frank Tore Johansen
Steinar Johansen
Tage Stabell-Kulø
Trond Odin Rønbeck
Oddgeir Sagerup
Håkan Sandersen

REDAKTØR:

Tage Stabell-Kulø

REDAKSJONSSEKRETÆR:

Trond Davidsen

Utopia er et organ for studentene ved Universitetet i Tromsø, og utkommer med 12 nummer i året.

Redaksjonen er valgt på politisk uavhengig grunnlag.

Annonsepris kr 4,- pr. sp. mm. ekskl. m.v.a. Ved fast annonsering 20% rabatt.

Adr.: Boks 678, 9001 Tromsø
Tlf.: (083) 81 688 l. 386
Tlf.: (083) 81 693 (kveld)

Opplag: 1500 eksemplarer

Sats/ombrekking/trykk:
Troms Trykk A/S, Tromsø

NESTE DEADLINE 25. SEPTEMBER 1987

Eksamensrot ved Sosialøkonomi mellomfag

Utopia Trond Davidsen

Studentene ved mellomfaget i Sosialøkonomi opplevde i vår problemer ved avviklingen av muntlig eksamen. Den skriftlige delen av mellomfaget ble avviklet 26. mai med bare mindre problemer. Vanlig praksis ved skriftlige eksamener er at de som underviser i faget gjerne tar seg en runde i eksamenslokalet etter at oppgaver er blitt utdelt, i tilfelle det skal være noen problemer med selve oppgaveteksten. Ved eksamenen for mellomfaget i Sosialøkonomi ble rundgangen foretatt av en ansatt ved økonomiseksjonen som ikke hadde hatt noen undervisning for vårens mellomfagstudenter. De problemer som oppsto ble imidlertid løst ved at noen eksamenskandidater fikk ringe til en av foreleserne. Men det var ved avviklingen av muntlig eksamen at rotet virkelig meldte seg. Nedenfor gjengis studentenes opplevelser slik de er blitt fortalt til Utopia.

Opprinnelig skulle muntlig eksamen holdes torsdag 11. juni. Av skjellige årsaker ble denne eksamenen utsatt en dag, til fredag 12. juni. Dette ble

noen av studentene gjort oppmerksom på helgen før. Ryktene gikk om at beskjed ville bli sendt i posten til alle studentene, siden forelesningene var over. Onsdag 10. juni hadde flere av mellomfagstudentene ikke mottatt noen beskjed i posten. Ved hjelp av jungeltelegrafene ble imidlertid alle studenter varslet om den utsatte eksamenen. Dette var mulig siden det var relativt få mellomfagsstudenter, 15 - 20 personer, med god kontakt med hverandre.

Torsdag 11. juni kontaktet studenter Institutt for fiskerifag for å få vite resultatet fra den skriftlige delen av eksamenen. Her ble det opplyst at Anders Dedekam jr. ville ankomme til Tromsø med fly kl. 21.00 samme dag. Dette klokkeslettet ble senere endret til 21.30. Først deretter skulle sensuren falle.

Fredag 12. juni møtte mellomfagsstudentene til muntlig eksamen på Gjennomgangsbygget. De første problemene meldte seg straks for flere av studentene, nemlig å finne eksamenslokalet. I tillegg var det problemer med å få vite resultatene fra den skriftlige sensuren. Sosialøkonomi-

seksjonen hadde i forveien hengt oppslag på ei glassdør ved inngang med beskjed om resultatene. Den ingen siden vaktmesteren hadde net dette. Selve muntligeksam- ble dessuten forsinket, da begge misjonene først var klare til å be- ne 20 minutter etter tida. Årsake dette var bl.a. at to av kommissi- medlemmene kom henholdsvis 1- 20 minutter for sent. Dette med- forskyvelser over hele linjen. Flere studentene reagerte også på at bare var to personer i hver eksamt kommisjon, og at Dedekam jr. e satt i den ene av de to eksamensk- misjonene, var å betrakte som t stern sensor. Anders Dedekam jr professor i økonomi ved Molde i strikthøyskole, men har samst ansvaret for en stor del av under- ningen i Sosialøkonomi ved Uni- sitetet i Tromsø. På mellomfaget Dedekam jr. vært den som har if- flest undervisningstimer.

Beskriver de faktiske forhold

Studentenes kritikk av eksamen avviklingen ved sosialøkonomi mellomfag blir tatt alvorlig innad i Sosialøkonomiseksjonen.

- Dette beskriver de faktiske forhold ganske godt, er Studiekonsulent Morten Sætrans kommentar etter at han ble gjort kjent med innholdet i kritikken.

Utopia Arve Bartnes

Administrere og avvikle en muntlig eksamen er et omfattende og viktig arbeid. Hva skyldes problemene i vår, Morten Sætran ?

- Det har vært meget vanskelig å administrere forberedelsene til eksamen. Dette skyldes bl.a. at faglig ansvarlig og leder av eksamenskommissjonen, Geir Finne, har vært svært lite til stede. Dermed har det blitt gitt flere motstridende meldinger til studentene.

Hva gjorde de øvrige som deltok i eksamensforberedelsene når dere ble klar over dette ?

- Lederen i eksamenskommissjonen, Geir Finne, måtte rett og slett presses til å gjøre jobben sin. Dette resulterte i en halvhjertet innsats. Dessuten er det begrenset hva vi som kolleger kan gjøre med en annen kollegas forhold til sitt arbeid. Etterhvert som eksamen nærmet seg ble også tidspresset merkbart og vanskeliggjorde omorganiseringer.

Dette er meget alvorlige forhold som går rett på Geir Finnes skjøtsel av sitt arbeid. Etter det Utopia erfarer er det flere ansatte ved sosialøkonomiseksjonen som deler din oppfatning.

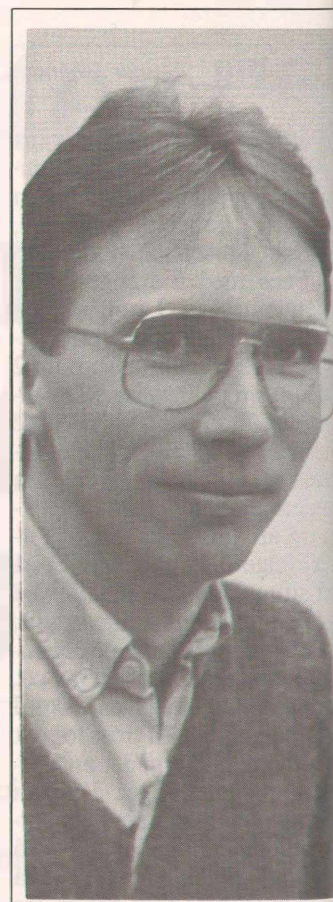
- Det må presiseres at kritikken mot Finne ikke går på hans personlige egenskaper, men på hans manglende administrative sådanne. De ansatte ved sosialøkonomiseksjonen tar arbeidet sitt meget alvorlig, og mener at seksjonen på tross av kritikken tilbyr sine studenter et godt faglig til-

bud. Derfor er det meget viktig at kritikken blir adressert riktig. Å finne årsaksammenhengen er et vesentlig punkt for å kunne tilstrebe forbedringer. Som ansatte ved seksjonen har vi tildelt våre oppgaver. Når enkelte oppgaver ikke blir løst tilfredstillende er ansvarsforholdet klart. Slik unngår man også at ansatte ved faget føler seg angrepet av forhold de ikke har ansvaret for og ikke engang kjenner til.

Hovedpoenget er imidlertid at Sosialøkonomiseksjonen arbeider seriøst for å få et hovedfagstilbud i ved Universitetet. Jeg frykter at uheldige forhold vil bli knyttet til seksjonen generelt hvis ikke kritikken som nå blir offentlig blir satt inn i den rette årsaksammenhengen. Sosialøkonomiseksjonen er avhengig av godvilje fra de budsjetansvarlige for å kunne nå målet.

Du er enig i at studentenes misnøye med avviklingen av muntlig eksamen gjenspeiler de faktiske forhold. Andre ansatte ved sosialøkonomiseksjonen, som Utopia har vært i kontakt med, deler også ditt syn på årsaksforholdet. Hva har konkret blitt gjort for å løse problemene ?

- Problemene angående de administrative sidene ved eksamensforberedelsene har vi selvsagt visst om siden i vår. Seksjonen har allerede tatt konsekvensene av disse. Det er blitt og blir arbeidet meget seriøst for å legge forholdene for våre studenter best mulig til rette. For å få den faglige og administrative kompetanse utnyttet best mulig har vi foretatt interne rokeringer. Bl.a. er Jan-Abel Olsen fra høst ny fagansvarlig. Til slutt vil jeg

Studiekonsulent Morten Sætran IFF

FOTO: Tage Stabell-Kulø

få si at Sosialøkonomiseksjonen tilbyr sine studenter et faglig tilbud som er fullt på høyde med universitetets øvrige tilbud.

Det har ikke lyktes Utopia å få Geir Finne for kommentar.

Kulturskatt til Universitetsbiblioteket i Tromsø

Universitetsbibliotekene i Oslo og Bergen gikk glipp av en kulturskatt takket være sommerferie og dårlige rutiner. Bare universitetsbiblioteket i Tromsø (UBT) sa seg

villig til å ta i mot skatten, som bestod av et containerlass med gamle bøker som er umulige å oppdrive i dag.

Utopia

Frank Tore Johansen

Erik Baugerød, universitetsbibliotekar i Oslo, døde i vår. Det viste seg at han hadde opparbeidet seg et betydelig privat bibliotek, som dekket de fleste fagområder. Denne kulturskatten måtte dessverre arvingene kvitte seg med så fort som mulig, trolig p.g.a. husleieforhold. De bestemte seg for å la universitetsbibliotekene her i landet få en sjanse til å plukke av de bøkene de ville ha før de eventuelt måtte hive store deler av skatten på fyllinga.

De kontaktet så Universitetsbibliotekene i Oslo og Bergen. Der møtte de imidlertid bare sommervikarer som ikke turde si ja til så mange bøker. Her i Tromsø møtte de Erik Egeberg (prof. i russisk), men heller ikke han hadde det endelige ansvaret for slike avgjørelser. Her var biblioteket under rydding, og de som hadde det økonomiske ansvaret hadde ferie. Egeberg

kunne dermed ikke binde biblioteket økonomisk, så han garanterte ingen betaling for bøkene, bare fraktsomkostninger. Dette viste seg å være nok, for kort tid etter ankom et containerlass med bøker til UBT. Nå har dermed universitetsbiblioteket i Tromsø en enestående sjanse til å plukke ut de bøkene som de trenger for å fylle diverse «hull» i utvalget. Disse bøkene er spesielt verdifulle for et så nytt bibliotek som UBT, som har stort sett bare nyere bøker som alle kan få kjøpt via bokhandlere. Mange av de eldre bøkene i denne samlingen er tilnærmet umulig å få tak i, fordi de er forlenget utsolgt.

Boksamlingen har et stort omfang og bredde; det kommer tydelig fram at det er en person med vide interesser som har holdt orden over bøkene. Den største tyngden ser ut til å ligge i forskjellig slavisk historie. Dersom UBT tar imot alt, så ville utvalget av slavisk litteratur trolig bli fordoblet. Det vises at Baugerød var en språkkyndig mann, for man skal lete lenge

etter det språket som samlingen ikke har en eller annen bok i. Samlingen omfatter dessuten en god del ordbøker. Oslo har faktisk enda en sjanse til å smake litt på skatten, for ifølge både ansvarlig for slavisk litteratur ved UBT, Jan Brodal, og Egeberg selv, vil de mest spesielle bøkene vil bli sendt Universitetsbiblioteket i Oslo.

Etter en slik episode bør det settes store spørsmålstegn ved riksbibliotekets rutiner om fordeling av slike donasjoner. Det ville vært mest naturlig om universitetsbibliotekene i Oslo og Bergen hadde kunnet plukke ut de bøkene de ville ha, før de ble sent videre til Tromsø, da disse bibliotekene er eldre og større. Men de takket altså nei. Burde ikke sommervikarane ha fått klar beskjed om hvordan slike donasjoner skal behandles?

■ ■ ■

Professor Erik Egeberg gleder seg over den verdifulle boksamlingen som er sjenket universitetsbiblioteket i Tromsø

FOTO: Tage Stabell-Kulø

Informasjonsnummeret

Utopia

Tage Stabell-Kulø

Informasjonsnummeret som ble presentert til de nye studentene ved semesterstart ser ut til å ha vært vellykket.

Det var et samarbeid mellom Studentutvalget, Studentsamskipnaden, Universitetets administrasjon og UTROPIA, og forsøket var det første av sitt slag. Meningen med nummeret var at de nye studentene skulle kunne få rikelig med informasjon samlet på ett sted, servert i en noe lettere stil enn en brosjyre.

Det viste seg å være vanskelig å få samarbeidet skikkelig på grunn av ferieavvikling, men denne lærdommen vil en kunne dra nytte av senere. Avisen stiller seg positiv til å gjenta forsøket med informasjonsnummeret, og vil ta kontakt med de andre partene til våren.

For avisen var det i tillegg en god anledning til å presentere seg selv til de nye studentene. Tilstømmingen til Redaksjonen av nye studenter tyder på at det var en riktig satsning.

Disketter ødelegges ikke på UB

Det har vært endel usikkerhet med hensyn til om tyverialarmen på Hovedbiblioteket ødelegger disketter.

Leverandøren, 3M, påstår at det ikke kan skje, og nå har vi selv inngående testet forskjellige typer slik at det er

klart at man ikke risikerer noe ved å ta med seg disketter i vesken. Med andre ord nytter det ikke lenger å skylde på UB hvis du ødelegger en diskett.

Astrid Utne
overbibliotekar

Studenter kommer og går

- studentradioen består

Kjærbygget, Strandgt. 5, 9000 Tromsø
Tlf. 57 388

STUDENTRADIOENS SENDETIDER.

Mandag/fredag
Tirsdag
Onsdag
Torsdag
Fredag
Lørdag
Annenhver lørdag
Søndag

0800 - 0830
2130 - 2300
1930 - 2030
2130 - 2300
1900 - 2100
1300 - 1500
2400 - 0200
1400 - 1600
1600 - 1700
1800 - 1900

Morrakvitter
Kråker i lufta
V.M.C.P.T.
Torsdagsåpent
Beatservice
Etter ukeslutt
Nattredaksjon
Musikkmaksimum
Klassisk time
Temasending

Studenter kjøper sitt
fotoutstyr hos . . .

Stokimo
FOTO

STORGATEN 90 TROMSØ TLF. 83 313/85 355

Centrum Bok- og Papirhandel a.s.

Postboks 533, 9001 Tromsø - Tlf.: (083) 83540

Hvorfor drikker Jeppe?

Om hvorfor det er så vanskelig å ha ambisjoner ved norske universiteter.

Av professor Nils Chr. Stenseth.

Siste nyttårsaftnen startet Gudmund Hernes den såkalte Universitetsdebatten i *Dagbladet* (Oslo). Han påstod at det var umulig å ha ambisjoner på et høyt internasjonalt nivå - hverken ved Universitet i Oslo, andre norske universiteter, eller enkelte kontinental-europeiske universiteter. Deltagerne i debatten som fulgt, delte seg i to: Noen mente det ikke var så ille, spesielt når man tok i betraktning av vi ved de norske universiteter ikke har de ressurser man har ved flere av de amerikanske universitetene (som f.eks. Harvard) som ofte var trukket inn i debatten. Disse debatantene forsvarte stort sett status quo og ønsket ikke noen fornying av den type Hernes og andre etterlyste. Den andre gruppen av debatanter var enig med Hernes i at forholdene ved våre universiteter ikke var så bra som de burde.

I denne kronikken tar jeg det som et faktum at forholdene ved våre norske universiteter ikke er så bra som de burde være. Jeg vil se på de forhold som råder ved våre universiteter, forsøkte å besvare hvorfor forholdene er slik de er, og så til slutt gi enkelte forslag på hvordan disse forhold kunne forbedres.

Hovedproblemet

Hovedproblemet våre universiteter strir med, er de altfor små driftsmidler de rår over, samt at forskerne har adgang på for lite teknisk- og sekretærhjelp noe som, selvfølgelig, igjen har med driftsmidler å gjøre. Spesielt gale blir forholdene når vi vet at våre forskningsråd heller ikke har nok ressurser slik at de ansatte ved våre universiteter kunne få akseptable arbeidsforhold, og slik at de kunne bedrive den forskning de er ansatt for å gjøre. Hovedproblemet er at våre norske universiteter har en ressurstilgang som ikke engang er tilnærmet lik den Harvard har pr. vitenskapelig ansatt.

Når er det riktignok mange ved universiteter som, etter hva man kan forstå, ikke ønsker å forske. Og de er flest. Man en undersøkelse prof. John Gray foretok i Oslo, kan tyde på at det er disse som administrerer som vil forske. Det er de svakes diktatur over de sterke. I tillegg kommer alle de som hverken forsker eller administrer - og lite undervisning gir disse også ofte. I denne forbindelse er det verdt å minne om hva den kjente medisiner og biolog, nobelprisvinneren Sir Peter Medawer engang gav som råd til en ung forsker: «Du må aldri slutte å stå på laboratoriet (og å forske), selv ikke om du skal administrere andre forskere». Selv ledet han et stort medisinsk forskningsinstitutt i England (et som kan sammenlignes med vårt eget Statens Institutt for Folkehelse, SIFF, i Oslo) samtidig som han selv forsket (dvs. sto på laboratoriet) så godt som hver dag. Og regelmessig fikk han tid til å rapportere sine forskningsresultater såvel som at han fikk tid til å skrive en god del populærvitenskapelige arbeider av meget høy kvalitet. Tid til å sitte i baren

for å diskutere fag med sine studenter og medforskere fikk han også. I England er det forøvrig en helt annen ånd - og et helt annet ambisjonsnivå - blant forskere. De har et ønske om å drive sin forskningsgruppe framover samtidig som de selv ønsker å være på topp både rent faglig og mer samfunnsmessig. Blandt britiske naturvitenskapsmenn har vi f.eks. John Maynard Smith og Sir Peter Medawer, og har hatt J.B.S. Haldane; flere kunne vært nevnt. I Norge har vi få eller ingen slike. Nå er det selvfølgelig ikke alle som kan være av denne kaliber selv om universitetsansatte burde være valgt ut som de beste blandt de beste. Problemet ved norske universiteter er imidlertid at for få har denne type personer som forblide.

Det at det ofte er ikke-aktive forskere som leder forskerne og som er med på å bevilge penger til de som ønsker å forske, har visse katastrofale konsekvenser: Vi får en fordeling av midler som i liten eller ingen grad skiller mellom gode og dårlige prosjekt - og mellom de dårlige forskere og de forskere som er aktive og som deltar i den internasjonale forskningsfronten (noe som faktisk kan måles på en forholdsvis måte ved f.eks. å bruke antall internasjonale siteringer pr. år som et mål.) Vi får en fordelingspolitikk ved våre universiteter som består i å dele ut litt midler til mange i motsetning til litt mer til noen få gode. I tillegg har vi at forskningsrådene må kutte ut de fleste i og med at de også har altfor lite penger å dele ut. Og skal vi kutte på budsjettet, kuttes det likt for alle. Det er som om det lille smør man har, blir smurt over de mange tørre skivene på en enda tynnere måte enn man tidligere gjorde. Dette gjør det selvfølgelig vanskelig å ha ambisjoner: Det er umulig å få vist hva man duger til - og om man får vist det, gir det ingen fordel i et land som styres av Sandemoses Jantelov («Du skal ikke tro du er noe», osv.). For forskjeller finnes det ved våre universiteter: Uansett fagområde er det slik at 20% av de ansatte står for 50% av den totale produksjonen.

I det private næringsliv må en bedrift skille mellom de avdelinger og ansatte som er produktive og de som er mindre produktive: I økonomisk knappe tider må de minst produktive avdelingene ofte nedlegges; industrien har ikke råd til å skjære ned de gode avdelingene. De legger ikke ned flaggskipene. At lignende prinsipper ikke legges til grunn for disponeringene ved våre universiteter, kan tyde på at de små ressursene de har til disposisjon, disponeres på en dårlig måte.

Misvisende informasjon om universitetenes dårlige økonomi

Universitetenes ledelse har svikket sin oppgave på en vesentlig måte ved ikke vært flink nok til å informere almenheten og myndighetene om hvor dårlig økonomi universitetene idag egentlig har. Om økonomien ved private bedrifter hadde vært like dårlig, ville ledelsen for lengst gått til permi-

teringer. Universitetsledelsen gjør desverre ikke det. Universitetsledelsen burde ha informert almenheten om hvor dårlig økonomien våre forskere egentlig har å rutte med i forskningsøyemed. Ledelsen har valgt å omtale den dårlige økonomien i generelle vendinger, og når de gir tall, gir de ofte misvisende tall: Ved Det matematiske naturvitenskapelige fakultet i Oslo heter det f.eks. at forskerne hver har mer enn 60.000 kr til forskning. Det er nesten ikke nok til å vedlikeholde bygningene. Som forskere har vi knapt 10.000 kr. til å drive vår forskning for - et beløp som for en bedriftsforskningsavdeling ville være latterlig lite. Fra våre forskningsråd kan vi f.eks. få tilleggsbevilgninger - de fleste får den imponerende sum av 13.000 kr.! Det virker som om bevilgede myndigheter ikke vet hva ting og tjenester koster i dette landet.

Teknisk hjelp

Teknisk hjelp og sekretærhjelp er et annet problem ved våre universiteter: Idag må personer som er ansatt for å gjøre en jobb (og som har en utdannelse og lønn deretter), utføre en rekke oppgaver som andre personer egentlig burde gjøre (som f.eks. en rekke tekniske arbeidsoppgaver og sekretærfunksjoner og som alle krever sin egen type utdannelse). Dette er i seg selv dårlig bedriftsøkonomi som i tillegg fører til at de som er ansatt som forskere ikke kan ta opp prosjekter som krever regelmessig rutinearbeid i felt eller i laboratorie. Skal man videre ha vitenskapelige manuskripter skrevet, må man legge seg på sine knær for å få det gjort av en sekretær som deles med et 20-30 talls personer og som skal bistå administrasjonen av avdelingene og som derfor i utgangspunktet er overbelastet. En slik blyg spørring om å få manuskripter skrevet er i sannhet en nedverdiggende situasjon å være ifor den som ønsker å få gjort noe. Så hvorfor gjøre noe som helst?

Igjen har ledelsen svikket sin oppgave ved ikke å påse at det er en rimelig fordeling av personer som er utdannet for å utføre de forskjellige mer tekniske funksjoner som skal gjøres i en forsknings- og undervisningsinstitusjon. Desverre er også de reknisk ansatte og våre sekretær svært underbetalt. De sekretærer og teknikere forskerne har til disposisjon, er både overarbeidet og dårlig betalt. Sentraladministrasjonen har imidlertid kommet bedre ut av det enn forskningsavdelingene (som jo burde være universitetenes hovedanliggende). For det første har de mer sekretærhjelp. De sliter ikke ut sine. For det andre er det der effektivt sett bedre betalte sekretærjobber.

De unge uten håp

Et helt annet problem vi idag strir med ved våre norske universiteter, er at det på seksti-tallet ble ansatt mange forskere i faste stillinger uten at de egentlig hadde noen konkurranse om å få disse stillingene: Det var en søker til hver stilling - og ofte fikk man fast

stilling før man hadde fått hovedfag. Derfor er de universitetsansatte idag ikke de beste blandt de beste.

Nå er situasjonen, selvfølgelig, en helt annen. For enhver ledig mellomgruppestilling, er det idag så godt som alltid mange godt kvalifiserte søkere; når det gjelder toppstillinger er forholdet imidlertid noe annet, formodentlig p.g.a. at det er problemer med det eksisterende mellomskiktet ved våre universiteter. Men for mange middelaldrende personer sitter i de faste stillinger ved våre universiteter. dermed blir det få ledige mellomgruppestillinger. Uansett hvor dyktig en ung forsker er, har han eller hun liten mulighet for å kunne fortsette ved våre universiteter.

Unge forskere som arbeider som vitenskapelige assistenter og stipendiat, arbeider ofte langt mer og er mer produktive enn de fleste fast ansatte. Svært ofte er det de åremålsansatte og hovedfagsstudentene som idag er aktive på prosjektene. Det er disse vi finner på avdelingene etter såkalt ordinær arbeidstid og i weekendene. Ja de er ofte ikke der engang i ordinær arbeidstid heller. Det kan hende de arbeider hjemme - det kan hende de ikke jobber i det hele. Uansett: Miljøskapende er de fast ansatte ikke, om de ikke er der.

Frustrasjonen ved å se på de fast ansatte som kan gjøre hva de vil (noe som ofte inkluderer det å gjøre så godt som ingenting), mens de selv arbeider hardt uten å ha noen fremtid, skaper oftemegert dårlige forhold ved avdelingene. Mang en ung stipendiat eller vitenskapelig assistent tenker nok som Bjerneboe (i diktet «Doktors sang» i *Til lykke med dagen!*):

Vår verden lukter ikke særlig godt
Imellom oss og helt privat fortalt:
Vårt liv er sjofelt, skittent og banalt
Og sykt og råt
Og bastialsk brutalt
Vårt samfunn lider naturligvis
Moralsk av forkalking og syfilis
Av fremskreden gammelmannstæring
Her er min legeerklæring:
At transfusjoner
Av kjønnshormoner
Og injeksjoner
Av B-vitamin
Og penicillin
Er bortkastet medisin.

Det blir et motsetningsforhold mellom de faste og de åremålsansatte. Alle er skadelidende under disse hierarki-betingende problemene. Dette er med på å gjøre våre universiteter dårlige.

Om vi skal få Jeppe til å slutte å drikke må vi forstå hvorfor han drikker

Jeg er selvfølgelig glad jeg selv har fast stilling. Men det burde ligge flere kontrollmekanismer i systemet slik at det ikke var mulig for meg å gjøre

absolutt hva som helst. Om forsker og ei heller fyller opp dervisningsplikt (noe det er eksempler på), burde det få kvensers for min stilling som universitets-ansatt. Det er selv på mange måter vanskelig å være ansatt ved våre universiteter med press på å skulle komme fram og interessante forskningsresultater og hele tiden skulle ha våkne get klartenkte studenter rundt dagen blir ofte stykket opp av (i seg selv et onde som lett kan unnskyldning for ikke å forsøke dervisning, etc. Slike forhold blandt grunnene til at universitetsformodentlig har flere såkalte blempersoner enn man har fleste andre arbeidsplasser. Det har jeg ingen medisin her: man burde nok gjøres med den ekstillingsstryktheten.

De som leder våre universiteter oss en bjørnetjeneste ved ikke opp disse problemene. Folk ved universitetene er, stort sett, klar over disse problemene. Om ledelsen erkjenner disse problemene, vil kunne ha muligheter til å komme fram til løsninger på disse problemene ved å gjennomdiskutere dem åpent. For problemene og løsningene må diskuteres. Jeg er bevist om at de som bevilger penger til universitetene, ikke vil reagere slik innrømmelser ved å skjære bevilgningene til universitetene vet vel at de trenger de ekspertene universitetene representerer. Men det vet også at det finnes mange gode og hardt arbeidende folk ved universitetene som det er all grunn til å satse på. Men ved å innrømme finnes problem, ville det være nok komme fram til løsninger så med de bevilgende myndighetene enhver løsning av problemene innebære utgifter for landet som det. Og noe må gjøres: For i dag tuasjon mister vi stadig gode både faste og åremålsansatte som blir igjen, gir ofte opp på økonomiske forhold som råder ved universitetene.

Etter min mening er de nevnte problem medvirkende til at det blir mindre enn hva som kunne ha blitt gjort ved våre universiteter, og forskerne tar for lange ferier og de har en for svak årlig innsats, og man ikke har tilstrekkelige ambisjoner. Det er med våre universitetsansatte som det var med Jeppe snakket om at han drakk, og spurte hvorfor Jeppe drakk. Så det vet drakk Jeppe fordi de forhold han levde under var håpløse.

Vi skal ikke godta at Jeppe drikker heller skal vi godta at vi ansatte har tilstrekkelige høye ambisjoner. Men vi må forstå hvorfor, for så å se noe med disse forhold. La oss Bjerneboe innse hvordan forholdene er og se både de gode og de dårlige ved vårt samfunn:

For mennesket finnes det h...
Selvfølgelig bor destruksjon oss alle. I enhver av oss bor en...
der. Men det bor også en frelser...
redningsmann i oss (*Haiene*)

Svindler med Samskipnadens boliger

En sentral studentpolitiker, Dag Digernes, har i to år bevisst gitt uriktige opplysninger til Samskipnaden og på den måten tilegnet seg bolig som han ikke hadde rett til å bo i. Han har okkupert en dublett i Breivika alene, og på denne måten forsterket boligkrisen i Tromsø. Saken er spesielt pinlig og med at Digernes har vært aktivt med i BOLIGAKSJON 87. Sentrale studentpolitikere UTROPIA har snakket med er rystet over at en så sentral politiker har kunnet okkupere to bo-enheter mens boligkrisen er verre enn noen gang. Dag Digernes er Norsk Studentunions leder i Tromsø.

Dag Digernes (i midten) under pressekonferanse for BOLIGAKSJONEN 87, Noen dager senere kom det frem at han i to år har svindlet med studentboliger.

FOTO: Tage Stabell-Kulø

Utropia Tage Stabell-Kulø

Det studentpolitiske miljøet rystes i disse dager av en pinlig affære. Det er blitt klart at Dag Digernes, Norsk Studentunions leder i Tromsø, har svindlet med Samskipnadens boliger, og derigjennom ytterligere forsterket boligkrisen.

BOLIGAKSJON 87
Et tillegg til vervet i NSU har Digernes tatt aktivt i BOLIGAKSJON 87. Han har på ene siden hatt dublett boliger, på den andre siden arbeidet med kriseløsningene for de nye studentene. BOLIGAKSJON 87 har litt kunnet vise til gode resultater, og rektor tok til og med dette opp i sin tale ved åpningen av Universitetet. De andre lederne frykter at dette vil forverre boligproblemet ytterligere. De håper idag at boligaksjonen ikke

blir belastet, selv om det er åpenbart at aksjonen vil måtte svare for hvordan en sentral person har kunnet opptre som «Dr. Jekyll and Mr. Hyde» uten å bli oppdaget. De andre i ledelsen av aksjonen, Trond Dokken og Unni Sandbukt kjente ikke til det beklagelige forholdet. De tar begge sterkt avstand fra hans oppførsel, og beklager sterkt at det ikke ble oppdaget før, slik at Digernes kunne ha vært hindret i å delta i aksjonen. Studentutvalget beklager også sterkt Digernes handling. Svindelen har foregått ved at han har bodd på en dublett i Breivika sammen med en annen student, mens han i virkeligheten bodde der alene. Forholdet har vart i to år.

Pressemelding
Bare noen få dager før forholdet ble oppdaget presenterte Digernes en pressemelding hvor han skrev:

«Vedlagt følger en pressemelding som tar for seg den vanskelige boligsituasjonen for studenter i Tromsø. Det private marked er sprengt og samskipnaden har ikke hybler tilby».

Samskipnaden
Samskipnaden ved Inger Leiufrud opplyser til UTROPIA at det ikke finnes kapasitet eller metoder for å kontrollere at slikt ikke forekommer. Det sendes ut kontrollmeldinger hvert semester. Om noen gir gale opplysninger kan det ikke kontrolleres. Generelt vil leieforholdet sies opp umiddelbart når noe slikt oppdages. Det er imidlertid ingen mulighet for å straffe den som tas, og en student som har bodd mange nok semestre ulovlig vil kunne ha så lang studieansinitet at han/hun vil kunne tildeles ny bolig umiddelbart etter utkastelsen. Det vil bli tatt opp til vurdering å innføre muligheten for «straffetiltak». Dette vil i tilfelle være

slik at den som svindler samskipnaden ikke vil kunne få tildelt ny bolig i et visst antall år fremover.

Meld ifra
Leiufrud uttrykker forundring over at medstudentene ikke reagerer. Alle naboene vil vite når noen bor ulovlig, men det er uhyre skjelden at noen melder fra. Hun oppfordrer alle til å gi beskjed, gjerne anonymt, når de får vite om noen som ulovlig okkuperer boliger. Dette vil kunne lette boligkrisen noe i en tid der alle monner drar.

Riktig
Til UTROPIA sier Dag Digernes at de faktiske forhold er riktige. Han beklager og har dårlig samvittighet. Det var i følge Digernes meningen at han skulle dele dubletten med en annen student, men det ble ikke noe av det. Han har heller ikke holdt det

hemmelig for sine naboer og medstudenter at han bodde som han gjorde. Han hevder å ha forsøkt å få en annen bolig, uten å lykkes. Dag Digernes ble på Hovedallmøtet valgt til NSUs leder i Tromsø, men det er idag mange som ikke tror han noen gang igjen vil kunne få studentenes tillit, og hans fremtid som studentpolitiker er dermed usikker. Det er uklart om Digernes vil bli sittende som NSU-leder i Tromsø, eller om han vil trekke seg for å unngå å kompromittere studentpolitikken ved UiT i forholdet til NSU og de andre universitetene.

Han har, etter at forholdet ble kjent, sagt opp dubletten og funnet seg en ny bolig.

Røykfritt for Munch-samlingen

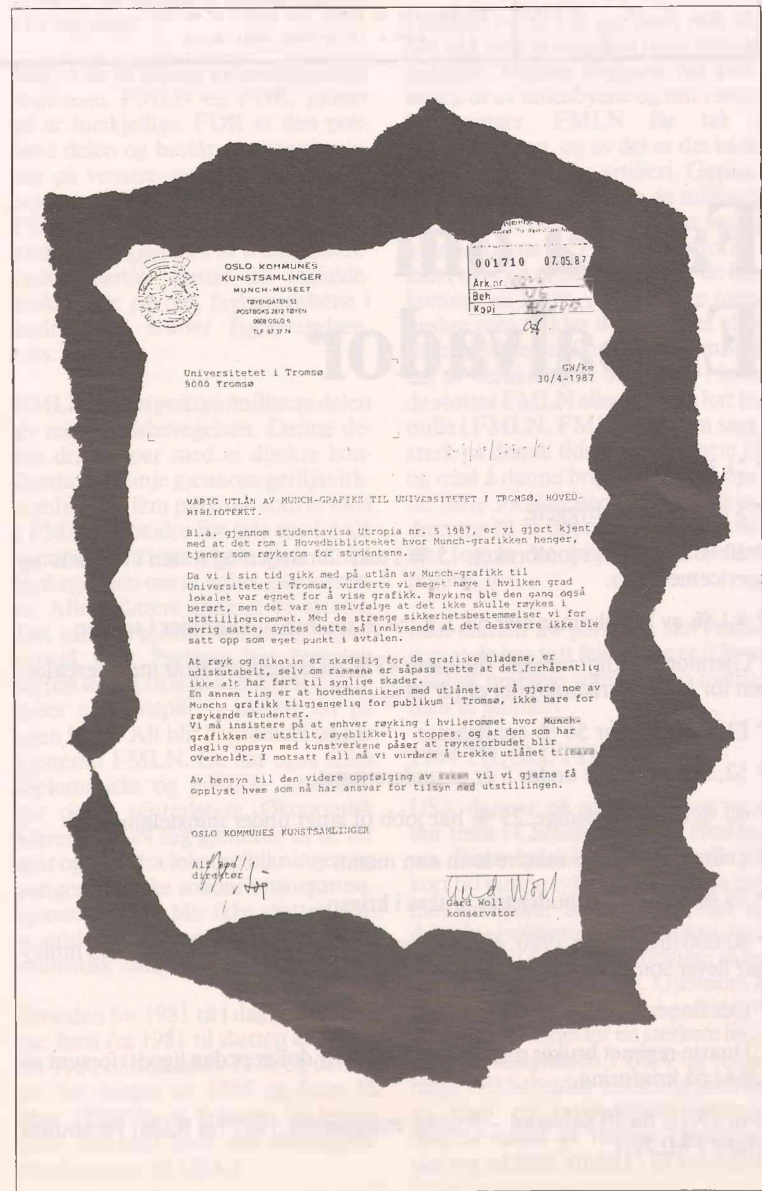
Utropia Trond Davidsen

Hvilerommet i tredje etasje i Universitetsbiblioteket er nå gjort røykfritt. Det betyr at Munch-samlingen som henger der har fått et mye bedre luftforhold, og at andre enn bare en liten gruppe røykere fra nå av kommer til å benytte rommet.

Utropia skrev første gang om luftforholdene i det lille hvilerommet i april i vår. Munch-muséet reagerte da sterkt på opplysningene om at hvilerommet ble brukt som et røykerom, siden dette kunne være til skade for de uerstattelige grafiske bladene som henger der. Fra Universitetsbibliotekets side ble det lovt at rommet skulle bli gjort røykfritt. Universitetsbiblioteket hadde merket seg den røykfylte luften i rommet og var klar over risikoen for at kunsten skulle ta skade. Det ble i denne anledning også nevnt at kunsten som henger i hvilerommet i andre etasje, et rom som også brukes som røykerom.

mai tok Utropia opp saken på nytt, da det fortsatt var like røykfyllt i hvilerommet i tredje etasje. Konservator Gerd Woll ved Munch-muséet opplyste da at det ville bli tatt affære overfor Universitetet. – Om nødvendig må vi trekke Munch-samlingen tilbake, sa Woll.

Nå er hvilerommet i tredje etasje i Universitetsbiblioteket gjort røykfritt, etter at Universitetet mottok en henvendelse fra Oslo Kommunes Kunstsamlinger, representert ved Munch-muséet (se faksimile). Men i hvilerommet i andre etasje henger det også kunst. Og der er det vel så røykfyllt som tidligere.

Bokanmeldelse:

LEVE KVINNENE!

Først en advarsel: Denne serien egner seg ikke for sarte sjeler med ønske om å beholde illusjonene. Man skal være moralsk avstumpet for ikke å bli sjokkert over enkelte av sekvensene.

Når så det er sagt - dette er bra saker! Reiser kan tillate seg å spøke med deformerte barn, brudevoldtekt og de mer tvilsomme sidene ved mens fantasiliv fordi han gjør det på en slik utsøkt elegant måte. Vi blir rystet langt inn i oppdragelsens grunnvoller, men han gjør det med ironi og stil.

For de som er interessert i en slik klassifisering behandler Reiser sosiale, ikke politiske problemer. Han harselerer hemningsløst med forholdet mellom kvinner og menn - de som trodde at kjønnskampen var over og at respekt og likeverd nå råder får tenke på nytt! Humoren er småsvart og tildels grotesk, men selv om Reiser skriver om tema langt under beltestedet blir det aldri platt. Tegnestilen sørger for å plassere serien i toppklassen-streken er enkel men effektiv. Leg spesielt merke til hoggettennene, de er fine!

Serien består av tre deler; «leve kvinnene», «far min» og «de andre». I «far min» viser han forholdet mellom den alkoholiserte faren og hans lille sønn, og her aner vi en sår undertone. Kanskje hos Reiser hatt problemstillingene litt for nært inn på livet til å kunne behandle de på samme måten som resten av serien - humoren virker definitivt svartere. VI minnes Inger Hagerup's dikt om Emily Dickinson - hun som kaldt og rolig dissekrerte sitt hjerte på puta hver natt.

Det at serien er skrevet på nynorsk burde ikke skremme noen - personlig synes jeg at det gir språket mer liv. I det hele tatt: denne tegneserien er en skinnende sol på serieverdens stjernetrødder himmel. Anmelderen bøyer seg respektfullt i støvet for et gudbenådet talent og hans arbeid.

Gry Berntzen

Leve Kvinnen
Jean Marc Reiser, 1986 J. W. Cappelens forlag A/S. Kr. 118, 140 sider

El Salvador, den glemte krigen

Managua, 20. juli 1979.

«I går morges nådde de første troppene av skjeggete, møkkete og utslutte gerijasoldater fram til Managua. Kort tid etterpå inntok de «bunker-sen», Somoas fryktede hovedkvarter, som bare to dager før var blitt forlatt av en flyktende diktator. Geriljasoldatene kunne la måneders og

års blod, svette og tårer forsvinne i diktatorens eget kloakksystem. Det utrolige har skjedd: Revolusjonen i Nicaragua er et faktum.» (V. Bye, Mellom- Amerika, Når vulkanen våkner)

Utropia Elin Gundersen

Slik kan berettelsen om de siste årenes krig i El Salvador starte. Fram til revolusjonen i Nicaragua i 1979 kan situasjonen i Mellom-Amerika beskrives som Bye gjør det i sin bok om Mellom-Amerika, som en blindtarm på de politiske verdenskartet. Få mennesker, og selv de som var interessert i hva som foregikk i Latin-Amerika, visste noe særlig om hva som foregikk i de små landene i denne fattige delen av det amerikanske kontinentet.

Så kom eksplosjonen i Nicaragua i 1979. USA grep ikke direkte inn i det som skjedde i Nicaragua da, men er i

høyeste grad til stede idag i de kontrarevolusjonære styrkene som opererer fra Honduras. Situasjonen i nabolandene til Nicaragua var ikke særlig annerledes - diktatorer støttet av USA regjerte nærmest fritt.

I El Salvador forsøkte USA å lære av sine «feil» fra Nicaragua. En hovedsaklig fredelig kamp for de mest grunnleggende menneskerettigheter ble med amerikanernes hjelp omsnudd til en nådeløs krig, en krig som har vart i sju år. I dag er 95 % av landets territorium i krigstilstand. I tillegg til krigen, er det 60 % arbeidsledighet og matmangelen er stor.

Krigen i El Salvador har vart hele dette århundret, og er en konflikt av

sosial opprinnelse. I dag eier de rikeste 4 % av befolkningen 67 % av jorda. Utdypelsen og forlengelsen av krigen skyldes ikke Salvadoranerne, men at USA hemmer ei politisk løsning mellom Salvadoranerne.

Det har vært en sammenhengende unntakstilstand i El Salvador siden oktober 1979 da juntaen, støttet av USA, tok makta i landet. 60.000 mennesker er drept. 20 % av befolkningen er flyktninger. I 1980 ble landets nåværende president, Duarte, utnevnt.

Duarte regjering kan med rette kalles for «oppkjøpt av USA». De siste årene fra 1980 til 1987, har den amerikanske regjeringa brukt over 3 mil

liarder dollar (oppmot 20 mill. kr) til militærjuntaen i El Salvador.

Men El Salvador er i stor grad blitt den glemte krigen. Det er andre ting som preger nyhetsbildet i dag. En krig som har vart i sju år, er ikke lenger en «nyhet» og da glemmer vi den. Men det er ikke mange år siden, i 1980, at en av de «nyhetene» som rystet verden, var drapet på erkebiskop Romero i El Salvador.

Romero, som først var meget imot det opprøret som skjedde i El Salvador, tok til ordet for det salvadoranske folkets kamp for menneskerettigheter og frihet. Romeros egne ord: «Vi kristne er ikke redde for å kjempe, men vi vil heller snakke fredens språk. Likevel, når et diktatur går

imot menneskerettighetene og landets eget beste, når det ikke lenger blir till å hode ut og enhver mlighet for dialog, forståelse og fornuft er avskåret, når dette skjer, da snakker kirken om en lovlig rett til væpnet opprør.»

Det er fortsatt viktig at vi ikke glemmer dette folkets kamp. Og når en av verdens supermakter så til de grader tar seg til rette i et annet land er det grunn til å reagere. Det som skjer i El Salvador og i andre undertrykte land er ikke noe som bare angår de som lever i landet, det er noe som angår menneskeheten som sådan. Bare internasjonal solidaritet kan redde El Salvador.

Medisinernes El Salvadorgruppe (MEDES)

Utropia Elin Gundersen

Medisinernes El Salvadorgruppe ble startet tidlig i 1986.

MEDES har mellom 10 og 20 medlemmer. I løpet av den tida gruppa har eksistert, her de samlet inn over 100.000 kroner som i hovedsak har gått til helse-relaterte prosjekter i El Salvador.

MEDES har sendt over 80.000 kroner til mobile helsestasjoner drevet av frigrjøringsbevegelsen FMLN.

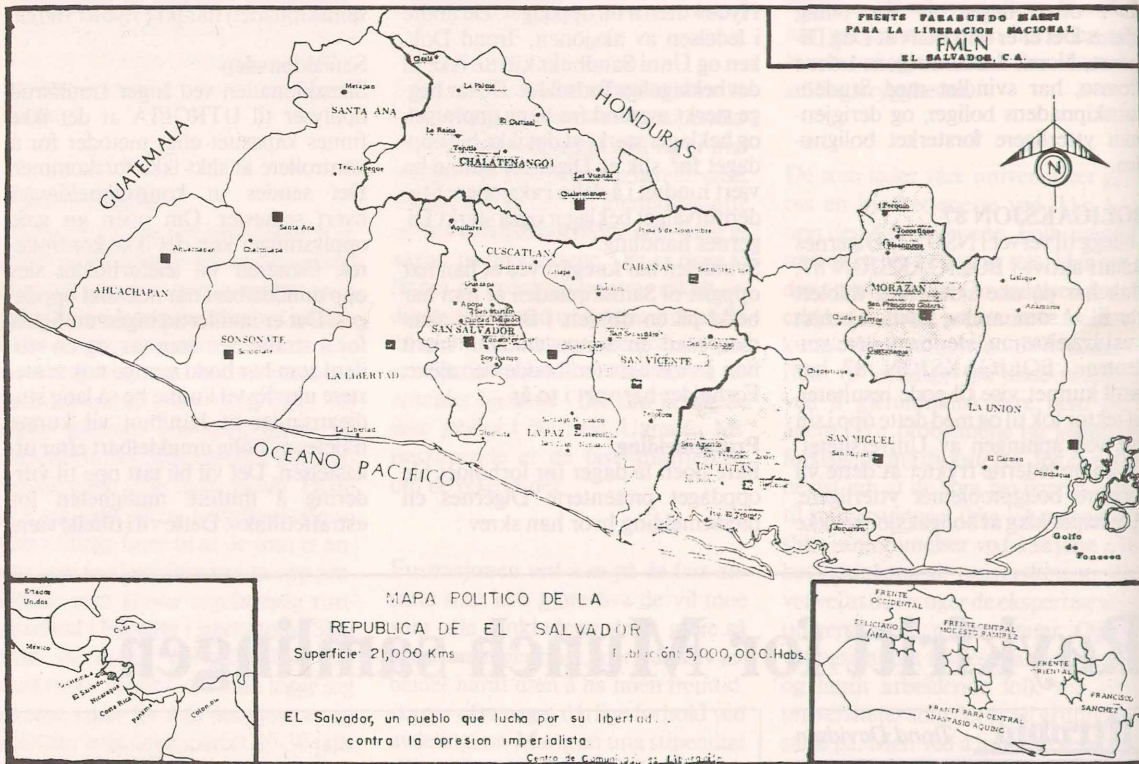
Disse mobile helsestasjonene har store problemer både når det gjelder menneskelige ressurser og utstyr. Det er svært få leger og sykepleiere, slik at me av arbeidet er basert på heseassistenter. Disse er gjerne unge, mellom 13 og 16 år, og har ikke mer utdanning enn et 4 ukers grunnkurs på en liten skole de har i tilknytning til et av sykehusene.

MEDES er nå i gang med et prosjekt hvor de samler inn penger til en mobil radiostasjon som er en del av FMLN. De samler inn penger gjennom salg av buttons og kort. Buttons blir produsert enten i utlandet av salvadoranske flyktninger eller i flyktningeleirene i El Salvador. MEDES har også halvveis fått lovnad på 10-15.000 kroner fra en fagforening her i Tromsø til dette prosjektet.

MEDES får sine prosjekt gjennom et støttelag i Oslo for FMLNradioen som igjen får prosjektene fra en «FMLN-ammassade» i Stockholm. MEDES foretrekker helse-relaterte prosjekter, men de har gått inn på dette prosjektet med å samle inn penger til FMLN-radioen fordi disse radioene spiller en stor rolle i arbeidet med å formidle lærdom om blant annet helse og hygiene i et land hvor over 60 % av befolkningen er analfabeter.

Pengene som MEDES samler inn her i Tromsø går samme veien tilbake til El Salvador som prosjektene kommer inn. De sendes først til ambassaden i Stockholm som sender en bekræftelse på at pengene er mottatt. Pengene blir sendt derfra til El Salvador, og FMLN sender så bekræftelse på at pengene er mottatt der.

Neste prosjekt for MEDES er allerede under planlegging. Det blir sannsynligvis til å drive en gård i Nicaragua hvor krigsinvalidene fra El Salvador får hjelp til å starte et nytt liv, og læres til å bli selvhjulpne igjen. Denne gården tar sikte på å bli mest mulig selvfinansiert, men det trengs penger til legehjelp, medisiner osv. Denne gården er sikret ett års drift nå, men det trengs penger for å drive den videre.

Fakta om El Salvador

- * 21.390 kv.km.
- * 5 millioner innbyggere.
- * 60 % sysselsatt i jordbruket, 15 % i tekstilbransjen og resten i handels- og servicenæringer.
- * 4,1 % av befolkninga eier 67,3 % av jorda, med 14 familier i spissen.
- * Gjennomsnittlig levealder i byene er 45 år, på landsbgsda 40 år mens levealderen for jordeieraristokratiet er på 70 år.
- * El Salvador har 56 % analfabeter.
- * 52,3 % av barna under 5 år er underernært.
- * 40 % er arbeidsledige, 25 % har jobb til langt under minstelønn.
- * kvinner har 25 % mindre lønn enn menn.
- * 50 % av nasjonalbudsjettet brukes i krigen.
- * 60.000 drept siden 1980. 400.000 tvangsflyttet fra sine områder. 1,5 millioner llever som flyktninger i og utenfor landet.
- * Det finnes 7-800 politiske fanger.
- * Duarte-regimet bruker mer enn 1,5 millioner dollar pr.dag ((godt) forsynt av USA) på krigføring.

(Fra «Nytt fra El-Salvador - Politisk redegjørelse 1987 fra Radio Farabunds Marti FMLN»)

Roque Dalton er en av El Salvador mest kjente diktere. Vi trykker her et av hans dikt, «Langt på natt», som er gjendiktet på norsk av Anne M. Møgster.

«Langt på natt»
Når du får vite jeg er død, si ikke navnet mitt for døden og hvilken stanse.

Stemmen din som er de fem sansenes klokke ville bli den svake lanternen tåken min søker

Når du får vite jeg er død si fremmede ord si blomst, bie, tåre, brød, smerte
La ikke leppene dine finne mine elleve bokstaver.
Jeg er trøtt, jeg har elsket, jeg har nådd fram ti stillheten.

Si ikke navnet mitt når du får vite jeg er død:
Jeg ville komme fra den mørke jorden etter stemmen din.

Si ikke noe navn, si ikke mitt navn.
Når du får vite jeg er død, ikke si navnet mitt.

CITIZEN THE SPORTING LIFE

NORGES URMAKER FORBUND
URBEVIS
FORSIKRING/GARANTI
98765432

UR FOR HELE FAMILIEN

URMAKER
NORALF ANDERSEN
Stortorget 3 — Tlf.: (083) 82 655
9000 TROMSØ

Et herjet land

Guillermo Solórzano er internasjonalt representant for Radio Farabundo Martí som er en av FMLN's to mobile radiostasjoner i El Salvador. Radioen ble startet i januar 1982 og Guillermo Solórzano har vært med i radioen siden starten. Han

har gått alle gradene i radioen, har vært assistent, redaksjonsmedarbeider, krigsreporter og med i styret for radioen. I perioden fra 1976 til 1980 var han med i by-geriljaen i El Salvador.

Utopia Elin Gundersen

Dette er hans historie om utviklingen i El Salvador fra 1960-årene og fram til i dag.

Det var på 1960-tallet at industrialiseringa for alvor startet i El Salvador, og at man fikk de første, store streikene. Samtidig med dette får studentbevegelsen stadig større betydning. Det ble lettere for folk fra lavere sosiale lag å komme inn på universitetene, og studentbevegelsene ble opphavet til en ny bølge hvor samfunnsanalyser ble viktige, og det ble en utvikling i det politiske liv.

Kommunistpartiet i El Salvador ble dannet i 1928, og sto bak det store bondeopprøret i 1932 da 32.000 mennesker ble drept. Dette er et av bevisene på at det ikke er Sovjet som står bak oppstanden i Mellom-Amerika. Fram til 60-årene forsøkte man å danne flere lokal-partier innenfor kommunistpartiet for å komme mer politisk på banen – uten den helt store suksessen. Kommunistpartiet mente at man måtte legge seg på en mer politisk-militær linje for å få slutt på de sosiale problemene i landet.

Samtidig med dette trekker lederen for kommunistpartiet seg ut, og danner FLP, som er en ny politisk-militær organisasjon. Dette er i begynnelsen en liten bevegelse. I 1970 ble det så dannet en ny politisk bevegelse, ERP.

I 1973/74 blir fagbevegelsen mer politisk aktiv, og det skjer også en venstredreining innenfor den. I 1972 og 1975 blir det gjennomført politiske valg i El Salvador, hvor både kristeligdemokratene og venstre-koalisjonen stilte til valg.

Men til tross for at opposisjonen vant valgene, blir det innsatt militær-regjeringer begge gangene.

FLP og ERP setter i denne tiden igang med by-geriljaer. Målet for geriljavirksomheten er i første rekke å skaffe våpen og penger til motstandskampen. ERP har i denne perioden store interne problem, og det går ut to fraksjoner fra bevegelsen, RN og PRIC.

I 1979 kommer så revolusjonen i Nicaragua. Venstrekreftene i El Salvador blir preget av entusiasme og USA blir bekymret. USA får til et militærkupp hvor unge militære tar makta i El Salvador. For å demme opp for motstanden i landet forsøker de å sette i gang sosiale reformer. Men denne militær-regjeringa gir opp etter 2 måneder, og USA putter inn Duarte som president i landet. Duarte fortsetter ikke linjen med sosiale reformer, men starter med ei forfølgelses- og undertrykkelseslinje.

Like etter drapet på erkebiskop Romero i 1980 slår stort sett alt av massebevegelser i El Salvador, studentbevegelsen, fagforeninger, politiske bevegelser, o.s.v., seg sammen og danner FDR som er den politiske delen av motstandsbevegelsen. I månedene som følger, øker undertrykkelsen og forfølgelsene. Militære og politiske organisasjoner begynner nå å koordinere sine aksjoner overfor de militære styret i landet. 10. oktober samme året blir så FMLN dannet. FMLN er den militære delen av motstandsbevegelsen, og består av FPL, ERP, RN, PRIC og PC (kommunistpartiet). Etter en måned går FMLN og FDR inn i en allianse. De har et felles utgangspunkt i at de ønsker en revo-

Guillermo Solórzano intervjuet av Elin Gundersen fra Utopia.

FOTO: Oddgeir Sagerup

lusjonær regjering og står fremdeles i dag på de samme kravene. Dannelsen av FMLN fører til større forfølgelser, mange mennesker ble drevet på flukt, og mange flere går inn i væpnet kamp i FMLN.

I januar 1981 forsøker FMLN seg på en stor-offensiv over hele landet. Geriljaen flytter ut av byene, og opp i fjellene. Angrepene blir rettet mot de militære, og man tror at kampen skal bli kort, at seieren ikke er langt unna. USA har skylden for at dette ikke blir tilfelle. Den sender militære rådgivere, våpen og penger til miitær-regimet i El Salvador.

Måten de to delene av motstandsbevegelsene, FMLN og FDR, jobber på er forskjellige. FDR er den politiske delen og består av organisasjoner på venstre- og sentrum/venstresiden som også jobber uavhengig av FDR. FDR får økonomisk støtte fra andre land gjennom at sosialdemokratiske partier støtter det sosialdemokratiske partiet, fagbevegelsene i andre land støtter fagbevegelsen, o.s.v..

FMLN er den politisk/militære delen av motstandsbevegelsen. Denne delen driver mer med ei direkte konfrontasjonslinje gjennom geriljavirksomhet. De fem partiene som er med i FMLN arbeider for tida med å slå sammen partiene til ett parti ut fra tankegangen om at enhet gjør sterkere. Alle militære enheter er samlet. Det samme gjeder radiodrift, helsearbeid, o.s.v. Partiene har dessuten forpliktet seg til ikke å gå ut med uttalelser eller utspill av annen art på egen hånd. Alt blir koordinert og går gjennom FMLN. De har også felles diplomatiske og politiske utsendinger og et sentralstyre. Økonomisk klarer FMLN seg gjennom at de får mat og klær fra lokalbefolkningen og penger fra ulike solidaritetsorganisasjoner. FMLN blir ikke støttet økonomisk av noe sosialistisk eller kommunistisk land.

Perioden fra 1981 til i dag kan deles i tre; først fra 1981 til slutten av 1983, fra 1984 til slutten av 1986 og den siste fra slutten av 1986 og fram til idag. (Tilfeldigvis faller de tre periodene sammen med den strategiske planlegginga til USA.)

1981 TIL SLUTTEN AV 1983:

USA mener i 1981 at problemene i El Salvador er politiske problemer. Geriljaen i El Salvador er liten, og man mener at ved å snu massene vil en ha situasjonen under kontroll. Dette klarer man ikke, geriljaen øker og stadig flere slutter seg til den. FMLN har små tropper i nær alle landsber i El Salvador, og retter stadig små angrep mot fienden. Det er i denne perioden USA setter inn sine dødsskvadroner, og på disse tre årene blir 40.000 mennesker drept.

I midten av 82 har geriljaen nok våpen til å rette et konstant press mot de militære. Militær-troppene må trekke seg ut av landsbyene og inn i store forlegninger. FMLN får tak i 500-600 våpen, og av det er det både tungt og halvtungt artilleri. Geriljaen klarer nesten å presse de militære till kollaps. Når hæren trekker seg ut av landsbyene får FMLN kontroll miitært over en del områder. Før de har kommet så langt er det mange mennesker som flykter ut av landet eller til andre deler av landet. Men en stor del av befolkningen blir igjen – fordi de støtter FMLN eller fordi de har familie i FMLN. FMLN var som sagt, sterk på denne tiden, og de klarte til og med å danne brigader. Men i byene førte forfølgelsene fra dødsskvadronene til at opposisjonen var kneblet, og at det omtrent ikke fantes politisk liv.

Mot slutten av perioden ser Pentagon at de har tatt feil. Dette er ikke et politisk problem som de først mente, men et militært.

1984 TIL SLUTTEN AV 1986

USA danner nå spesialtropper som blir trent i Canada, USA og Honduras. Disse spesialtroppene skulle på kort tid kunne rykke inn og settes inn mot geriljaen. Som en motvekt til den økte militære virksomheten, sørger de for at Duarte blir «lovlig» valgt i et «demokratisk» valg. Gjennom å ha en kristeligdemokrat i presidentstolen vil de sørge for en sterkere linje mellom kongressen i USA og regjeringa i El Salvador. Samtidig gikk de ut med en propagandakampanje overfor resten av verden. Demokratiet var nå blitt innført i El Salvador.

SLUTTEN AV 1986 TIL IDAG

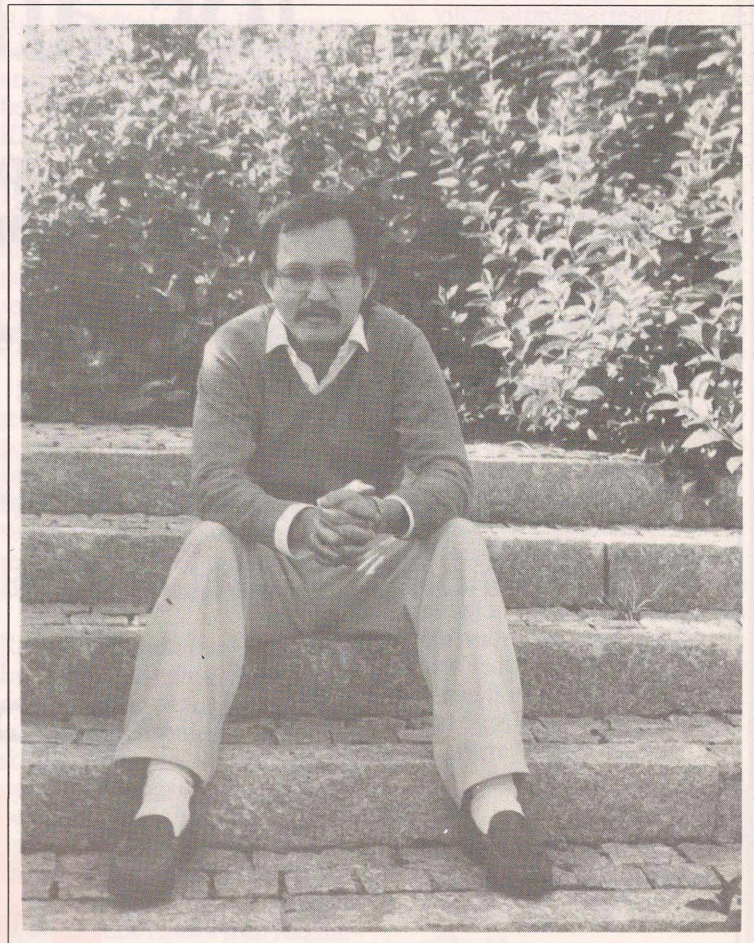
FMLN har nå innført en ny strategi. Geriljaen er spredt, og samles til store angrep og spres så igjen.

31. mars 1987: FMLN ødelegger totalt ei militær forlegning i EL Paraiso samtidig som det utføres 14 mindre angrep i andre deler av landet. El Paraiso var det mest sofistikerte militæranlegg regjeringa hadde. Regjeringshæren hadde et tap på 800 soldater i dette angrepet. Geriljaen mister 8 soldater ved El Paraiso.

6. mai 1987: FMLN angriper en annen miitær forlegning. Regjeringshæren har denne gangen et tap på 150 soldater. To militære fyplasser og mesteparten av militærforgjeringen blir ødelagt.

Primært satser FMLN på middelstore angrep. De har i år gjennomført 6 transportstreiker hvor 95 % av biltrafikken stopper totalt. Stort sett er det bare militære kjøretøy på veiene, og militære konvoier tilbyr seg å guide sivile gjennom sperringar, men de aller fleste sivile tar ikke imot tilbudet – de lar heller bilen stå!

Det har blitt dannet en enorm faglig sammenslutning det siste året, UNTS, som er noe sik som LO i Norge. UNTS består av faglige organisasjoner, det amerikanske institutt for frie fagbevegelser (et fagforbund dannet av USA, som skulle støtte Duarte, men er blitt ris til egen bak), Organisasjonen av arbeidsledige, Organisasjonen av interne flyktninger som ønsker å flytte tilbake, de statlig ansatte og bankfolk (grupper i høgstatusbevegelser som tidligere ikke har vært i opposisjon), en felles fagbevegelse for alle universitetsansatte og studenter, kooperativer som er for jordreformer o.s.v. UNTS utgjør en enorm politisk opposisjon, som stiller de samme krav som både FMLN og FDR: - Amerikanere ut at El Salvador! - Regjeringa må inn i en dialog med FMLN for at det skal bli fred! Og i det siste er enda ett krav blitt reist: Duarte må gå!

Guillermo Solórzano. Fra krigsherjede El Salvador til fredelige Tromsø FOTO: Oddgeir Sagerup

STUDENT

Ingen penger
i sekken —
vi hjelper deg
på flekken!

LÅNEKASSEKONTO for alle over 15 år

- * Øyeblikkelig kreditt — opptil kr. 7500,- for de over 18 år.
- * Etter ett år øker vi kreditten til kr. 15 000,-.
- * Fordelaktige regler for tilbakebetaling av eventuell restgjeld.
- * Med 6 måneders ansiennitet — lån opp til kr. 30.000,-.

For ytterligere informasjon angående lånekassekonto, kontakt et av våre 64 ekspedisjonskontorer i Troms og Finnmark.

SPAREBANKEN
NORD

Boligmøtet i Fokus -

Bred enighet om studentenes prekjære boligsituasjon

Det er bred enighet blant de politiske partier om at bolig-mangelen for studentene i Tromsø er prekær. Dette kom fram på debattmøtet om boligsituasjonen for studentene som ble arrangert i Fokus kino under Boligaksjonen -87. Av konkrete tiltak som ble lansert for å bedre boligtilbudet var bygging av 150 boligenheter med ferdigstillelse rundt årsskiftet og oppkjøp av eksisterende boliger på det private boligmarkedet. Ranja Hauglid kunne dessuten love at

Studentsamskipnadens to år gamle søknad om støtte på 1,3 millioner til Forhåpningen studentboliger ville bli innvilget i løpet av høsten. - Jeg tror jeg kan inngå et veddemål å la eta hatten min på at det ikke skulle komme nå i neste runde. Vi kan ikke unngå det altså, sa Hauglid. - Forresten, jeg har ikke noen hatt, så da får det bli AP-lua mi, fortsatte Hauglid.

Både Ranja Hauglid og John Tveit var i sine innlegg klare over studentenes problemer, men hadde ingen forslag til strakstiltak. John Tveit støttet imidlertid forslaget om oppkjøp av boliger.

...eta hatten!

Med tilbakelagt utspørring av paneldeltakerne og innleggsrunde, var turen så kommet for tilhørerne i salen til å komme med sine spørsmål til paneldeltakerne. Det var bemerkelsesverdig få studenter som var villige til å stille politikerne spørsmål. Av spørsmålstil-lerne merket man seg spesielt Eva Gjerdrum, styreleder i Studentsamskipnaden i Tromsø. Hun spurte Ranja Hauglid om hva som ville skje med Studentsamskipnadens snart to år gamle søknad som ligger hos Kultur og Vitenskapsdepartementet, hvor det søkes om støtte til drift av Forhåpningen studentboliger med 1,3 millioner kroner. - Studentsamskipnaden må årlig subsidiere driften av Forhåpningen med 200.000 kroner. Det er klart at vi kan ikke fortsette å pusse opp flere hus i framtida hvis det ikke blir gitt støtte til det, sa Gjerdrum. Ranja Hauglid sa seg lettet for at hun endelig fikk seg forelagt et spørsmål som lå på hennes ansvarsnivå, og som ikke angikk Tromsø kommunes politikk. - Fra Statsministeren og nedover til meg så har vi sagt at boligbyggingen for studenter må trappes opp, og vi veit at Tromsø er blant de mest prekære tilfellene, så jeg tror nesten at jeg kan si noe sånt hvis ikke det skulle komme nå i neste runde. Vi kan ikke unngå det altså, jeg er ganske sikker på at det må komme. Sa Ranja Hauglid, og de fleste vil nok huske hennes løfter.

Tor Ødegård, tidligere styreformann i Studentsamskipnaden i Tromsø, var også blant utspørrerne. Han la i sitt spørsmål vekt på at det var ett parti som hadde mer skyld enn de andre i den prekære boligsituasjonen, nemlig Høyre, representert ved tidligere Statsråd Lars Roar Langslet i Kultur og vitenskapsdepartementet og tidligere Finansminister Rolf Presthus. - I perioden fra 1983 til 1986 falt bevilgningene til en tredjedel av hva de var, sa Ødegård. Han stilte et konkret spørsmål til Thea Knutsen om hva hun ville gjøre, sammen med de andre i Kirke- og Undervisningskomiteen, for å øke studentboligbyggingen fra 1988 og i årene fremover. I sitt svar til Ødegård sa Thea Knutsen at hun ville arbeide for at de statlige bevilgninger og tilsagnsfullmaktene tilsammen skal bli høyere enn de er i dag. - Og jeg vil også arbeide for at man kan få konkrete tiltak hvor også de kommunene som er vert forplikter seg på en økonomisk måte, ved å stille tomter til disposisjon og at fylkene delvis samarbeider for de videregående elevens vedkommende. Jeg tror at man kan få mer ut av midlene der, og det syns jeg er et konkret forslag, svarte Thea Knutsen.

SU- leder Trond Dokken kommenterer BOLIGAKSJON 87 på side 11.

Utropia Trond Davidsen

Paneldeltakerne

Leder av Boligaksjonen -87, Trond Dokken, åpnet debattmøtet. Han sa i sitt innlegg at det viktigste med boligaksjonen var å oppnå oponsjonsdekning. Og oponsjonsdekning har aksjonen fått. Både lokal- og riksmidia har viet de fleste deler av aksjonen stor oppmerksomhet, så også for møtet i Fokus kino. Dette møtet var av mange sett fram til med stor spenning, både på grunn av det høyst aktuelle temaet og «tyngden» på de politiske deltakerne. Fra Arbeiderpartiet møtte stortingsrepresentant Ranja Hauglid, fra Høyre stortingsrepresentant Thea Knutsen, fra Senterpartiet stortingsrepresentant Ragnhild Queseth Haarstad, fra Kristelig Folkeparti stortingsrepresentant John Tveit og fra Sosialistisk Venstreparti Per Eggum Mausest, kommunalråd i Oslo. I tillegg møtte lokale politikere; Ragnar Seljevold fra Høyre, Bjørn Kaldhol fra Venstre og Ragna Schwenke fra Rød Valgallianse. Arbeiderpartiets ordfører-kandidat, Viggo Fjellberg, meldte avbud til møtet. Dette ble sterkt kritisert fra Boligaksjonen -87.

Utspørringen

Sveinung Åsali fra NRK ledet utspørringen av de ovenfornevnte paneldeltakerne etter at presentasjonen av disse var over. Og de rundt 150 frammøtte fikk vel høre det de ventet å høre. Som seg hør og bør i valgkamptider sa samtlige partier seg enige i at boligsituasjonen for studentene i Tromsø er vanskelig.

Ragnhild Queseth Haarstad beskrev situasjonen for Tromsøstudentene som vanskeligere enn Oslostudentene. - Det er antakeligvis vanskeligere å få privat innkvartering i Tromsø enn i Oslo, sa Queseth Haarstad. Hun påpekte at det var blitt et misforhold mellom økingen i studietilbudene og studentboligutbyggingen.

Ranja Hauglid avviste Åsalis påstand om at Arbeiderpartiet bare hadde fagre løfter i valgkampen. Hauglid var ellers inne på at flere boliger også er et kommunalt ansvar. Hun etterlyste i denne anledning en lokal representant.

Thea Knutsen påpekte også det kommunale ansvaret for boligutbyggingen. - I Tromsø bør kommunen stille billige tomter til disposisjon, sa Knutsen. Hun måtte ellers vedgå at hennes parti ikke hadde gjort det de burde gjøre, til en viss grad skjemtes hun for det. Knutsen slo fast at noe måtte gjøres raskt for å realisere nye boliger, også for elever i den videregående skolen.

Ragnar Seljevold la mye av skylden for dagens situasjon på det private markedet. - Det private

FOTO: Tage Stabell-Kulø

markedet avtar. Det medfører at de 80 hybler Troms Fylkeskommune har er å regne for ingenting. Seljevold opplyste at han kunne klare å få reist 150 boligenheter innen årsskiftet, bare finansieringen ble avklart.

Kristelig Folkepartirepresentanten John Tveit hadde med interesse registrert studentenes problemer. Men han måtte medgi at for hans parti sto nok bygging av familieboliger mer i fokus. Tveit mente at studentene måtte klare seg med en redusert boligstandard i studietiden.

Per Eggum Mausest mente det var riktig å øke statens innsats for å løse dagens problemer på boligmarkedet. For å få fart i boligbyggingen måtte det gis Husbanklån med en startrente på 3%, som økte til 10% med tiden. Mausest var også inne på at det var viktig å løse problemene nå, det nyttet ikke å sitte med hendene i fanget i flere år. Som en løsning på problemene kunne en kjøpe boliger på det private markedet og så omgjøre disse til f.eks. bokollektiv. Dermed kan en få studentboliger innpasset i den vanlige boligmasse. - Det er ikke riktig at det tar tid å skaffe flere studentboliger, det er politisk vilje som mangler, sa Mausest. Han roste ellers Tromsøstudentenes innsats for å skaffe flere studentboliger. - Rett innsats i rett tid, medgikk Mausest. Mausest hadde også en del tanker om Studentsamskipnadene. - Samskipnadene er et klart ansvar for staten, men de kan godt drives av kommunene.

Ragna Schwenke fra Rød Valgallianse lanserte et forslag om reising av 335 boliger innen 1990. - Dette vil kreve økte rammer i Husbanken, sa Schwenke.

Bjørn Kaldhol viste på sin side til at han flere ganger hadde tatt initiativ i kommunestyret for å få dannet en stiftelse som kan stå bak kommunale utleieboliger, uten at tanken hadde ført fram. Kaldhol mente også at det i forbindelse med «Winter Cities» som arrangeres i Tromsø i 1990 kunne bygges boliger for å dekke noe av den kapasiteten som trenges da, boliger som kan overtas som studentboliger i august 1990.

Innleggsrunden

Etter en kort pause, hvor viseartisten Ragnar Olsen framførte noen av sine tanker om dagens boligsituasjon, var det duket for en innleggsrunde. Hver paneldeltaker kunne få holde tre innlegg og komme med tre replikker til andres innlegg. I tillegg til de politiske valgte deltok også Hanne Elbye fra Norsk Studentunion og Charlotte Kristiansen fra Tromsødalen videregående skole i denne runden.

Ragnhild Queseth Haarstad sa i sine innlegg at det hadde vært for lite bevilgninger til studentboliger. Dette hadde to årsaker, at politikerne trodde det var nok boliger og at stortingsrepresentantene ikke hadde fått nok signaler om problemene. Queseth Haarstad var inne på tanken om oppkjøp av eksisterende boliger for å bedre boligsituasjonen noe.

Hanne Elbye konstanterte at bare en av fem studenter bor hos samskipnadene. For at studentenes bovilkår skulle bli bedre, måtte det gis økte rammer i Husbanken slik at det ble økt boligbygging generelt.

Ragna Schwenke var i sine innlegg opptatt av realiteter. Hun

hadde et konkret forslag til bygging av boliger straks. I løpet av 1988 kan Tromsø få bygget 100 nye boliger for studenter og skoleungdom, ifølge Schwenke. Og innen 1990 skal ytterligere 235 boliger kunne stå klare. Kaldhol sa i en replikk til Schwenke at han registrerte med interesse at RV ikke var interesserte i penger. - RVs forslag vil nemlig føre til dyre boliger, sa Kaldhol. Til dette svarte Schwenke at studentene skal betale det de evner og staten resten. - Vi tar problemene når de kommer, sa Schwenke.

Bjørn Kaldhol støttet Per Eggum Mausesths forslag om oppkjøp av eneboliger. - En utmerket måte å bedre på problemene, sa Kaldhol. Kaldhol hadde tre konkrete punkter som det bør satses på. Det var økte statstilskudd til samskipnader og stiftelser, kommunale stiftelser må utnytte Husbanken bedre og boliger i sentrum av Tromsø kan rehabiliteres til boliger for studenter.

- Samarbeid mellom Universitetet, Fylkeskommunen og Tromsø kommune er viktig for å løse dagens problemer, sa Thea Knutsen i sitt innlegg. Hun måtte forøvrig vedgå at Arbeiderpartiet og Høyre dessverre stilte i samme klasse hva angikk studentboligbygging.

Ragnar Seljevold trakk i sine innlegg fram det han under utspørringen hadde nevnt om bygging av 150 studentboliger innen årsskiftet, problemet var bare finansieringen. Boligenhetene vil kunne bli rundt ti kvadratmeter store og vil bli reist i Workinnmarka. Dette byggeprosjektet er ment som et strakstiltak, og boligene vil bli stående i inntil ti år. Ragnar Seljevold sa ellers at det er viktig å ta vare på Universitetet.

Åpningen av Universitetet

Onsdag 2. september 1987 var det offisiell åpning av Universitetet i Kulturhuset, og Storesalen var fullsatt av studenter, ansatte og innbudte gjester. Det første æresdoktorat ved Universitetet i Tromsø ble tildelt Amy van Marken fra Universitetet i Groningen, Nederland, for hennes innsats for

fremme av nord-norsk litteratur og kultur. De 19 som hadde tatt doktorgrad i 86/87 fikk sine diplom utdelt. Rektor Narve Bjørgø, leder av Studentutvalget Trond Dokken og forfatter Herbjørg Wassmo talte. Tromsø symfonietta spilte Mozart og Bach.

Utropia Tage Stabell-Kulø

Ekspansjon

Rektor Narve Bjørgø talte hovedsaklig om Universitetets videre ekspansjon. Han ønsket en rekke nye fag velkommen; farmasi, landbruk, kulturfag, arkitektur, vetrinær og teologi. Han trakk i slutten av talen frem problemene med boliger, og takket studentene for boligaksjonen som nettopp var gjennomført. Han lovet at ledelsen ved Universitetet skulle gjøre hva den kunne for å bidra til en løsning.

Boligmangel

Studentutvalgets leder Trond Dokken brukte sin tale til å påpeke boligmangel. Han gjorde ett

poeng av at så lenge vi ikke har boliger å tilby nye studenter har vi heller ikke lik rett til utdanning. Det burde være en tankevekker at 25% av studentene ved Universitetet i Tromsø er fra Tromsø kommune. Han takket Universitet, Studentsamskipnaden og Tromsø kommune for hjelpen med å få gjennomført BOLIGAKSJON 87. Uten deres hjelp hadde det ikke vært mulig å få til en så vellykket aksjon.

Han la skylden for boligmangel på staten for manglende bevilgninger, på Tromsø kommune for manglete velvilje som vertskommune, og på Universitetet for ekspansjon uten å ta hensyn til boligtilbudet.

Filosofi

Herbjørg Wassmo holdt en lang festtale hvor hun fremholdt at når en ikke studerer de grunnleggende ting er man på ville veier. Hun nevnte ikke sivilingeniørstudiet direkte, men sa at universitetet ikke må gi slipp på sine prinsipper for å utdanne studenter som næringlivet ønsker. Hun la vekt på verdien av de myke fag. Hun fikk publikum med seg, og høstet brak-applaus.

Studenthuset i fokus

For å unngå økonomisk ruin har Studenthuset åpnet sine dører også for ikke-studenter. Dette syntes som en god løsning, men som de fleste gode løsninger har også denne en bakside: Med sine studentvennlige priser trekkes også byens harde kjerne

til huset, noe som har resultert i både avisoppslag om knivstikking og servitører med blåslåtte øyne. Ryktene kan fortelle om narkotikaomsetning og studenter sier at de rett og slett har snudd i døra på grunn av et tvilsomt publikum.

Utropia Kari Johansen

Alt dette er svært dårlig reklame for Studenthuset og vil neppe trekke flere studenter til stedet. I det siste er vaktholdet blitt skjerpet noe, dørvaktene er blitt mer observant på bråkmakere og kan dermed nekte disse inngang. Mange mener at en ytterligere skjerping heller ikke er skadelig.

Nå ser det riktignok ut til at huset skal overleve, men det som selvfølgelig

lig hadde vært ønskelig er at flere studenter og skoleelever oppdager huset som en koselig plass å møte venner slik at også vi i Tromsø kan skryte av et levende studentmiljø.

Aktivitet på huset.

I vår arrangerte musikkgruppa kvelder med levende musikk, musikken som ble servert var preget av en meget spesiell smak og tiltrakk således et meget spesielt publikum.

Det er også mye positivt å si om huset og ildsjelene rundt dette. En nylig un-

dersøkelse viser at de serverer byens beste pizza og billigste øl. Studentersamfunnet arrangerte et meget vellykket konfrontasjonsmøte med Greenpeace i vår, samt en diskusjonskveld med Kjell Fjørtoft. Det hadde vært ønskelig i så måte at Studentersamfunnet begynner dette semesteret slik de avsluttet det forrige. Ryktene forteller at de allerede er godt igang med planleggingen for høsten. Ellers har onsdager tradisjonelt vært gode studentkvelder, og et forslag om å stenge huset for andre denne ene kvelden skal visstnok være lagt fram for styret.

Daglig leder, Kjell Andreassen, har dette å si om utviklingen rundt Studenthuset: «Bare velstand, aktiviteten har økt betraktelig og så snart samfunnet får ut fingeren blir det nok fart på aktiviteten i tredje etasje også».

Tredje etasje er ment sam møtelokale og også egnet som selskapslokale for mindre sammenkomster. Kjell Andreassen ønsker ikke å kommentere spørsmålet om studentkvelder på onsdagene, men han minner om de nye vedtektene som sier at huset i prinsippet skal være åpent for alle. En forandring av vedtektene på dette punktet burde imidlertid ikke by på problemer da det er Studentersamfunnet som sitter med aksjemajoriteten i Studenthuset A/S.

På spørsmål om manglende markedsføring av Studenthuset svarer Andreassen at vi her kan vente oss en overraskelse. Bare et lite skår i gleden: Markedsføringen vil ikke rette seg spesielt mot studentene, dette mener han er Studentersamfunnet sin oppgave. Studentersamfunnet opplyser at de ikke har spesielle markedsføringsplaner for øyeblikket, det er torsdagene som er deres «aktivitetsdager» på huset og de oppfordrer folk til å følge med på oppslagstavlene. Hilde Paulsen Bjøru sier dessuten at et forslag om studentkvelder ikke vil komme fra Studentersamfunnet med det første... så da så!

FOTO: Trond Davidsen

Pressemelding

«Mange studenter står uten bolig ved semesterstart og prisene på det private marked tar kvelertak på studentenes økonomi. Skal størrelsen på lommeboka igjen bli avgjørende for retten til utdanning», spør Norsk Studentunions leder i Tromsø, Dag Digernes.

Man regner med at minst 300 av studentene som kommer til Tromsø i høst ikke har noe sted å bo. Ingen nye studenter fikk tilbud om bolig av Samskipnaden ved opptaket i juli, unntatt utenlandske studenter som er prioritert ved opptak. Det er opprettet midlertidige løsninger for de som er boligløse. Disse får sove på bomberom på Universitetet inntil de finner seg en bolig.

En undersøkelse foretatt av Universitetet i Tromsø ved opptaket forrige høst viste at 15 % av studentene som fikk studieplass, men som ikke kom, oppga mangel på bolig som årsak. Det er grunn til å tro at tallet er langt høyere. Konsekvensene av ansvarlige myndigheters boligpolitikk de siste år kommer nå til syne. Ikke bare unge i etableringsfasen, men også studenter og elever blir berørt. Dette kan få alvorlige følger for utdanningspolitiske målsettinger det råder enighet om i Norge. Først og fremst blir prinsippet om lik rett til utdanning utulet fordi studenter ikke har noe sted å bo. Pengesterke foreldre vil være løsningen for de som ønsker seg en ut-

danning. Videre vil samfunnets behov for høyere utdannet arbeidskraft bli berørt gjennom lavere søknad til universitetene.

Fra 1980 - 87 har det vært 70 % nedgang i de offentlige bevilgningene til studentboliger. Samtidig har konkurransen på det private markedet blitt stadig hardere, gjennom at tilbudet har blitt mindre og studentene må konkurrere med de som har inntektsgivende arbeid. Studenter i Tromsø må nå betale opp til 2.000 kr pr. mnd. for små hybler med dårlige sanitærmuligheter.

På det private boligmarkedet regner man ikke med noen snarlig løsning. Det eneste som kan avhjelpe den prekære situasjonen for studenter vil derfor være statlige overføringer til samskipnadene, slik at disse kan bygge studentboliger.

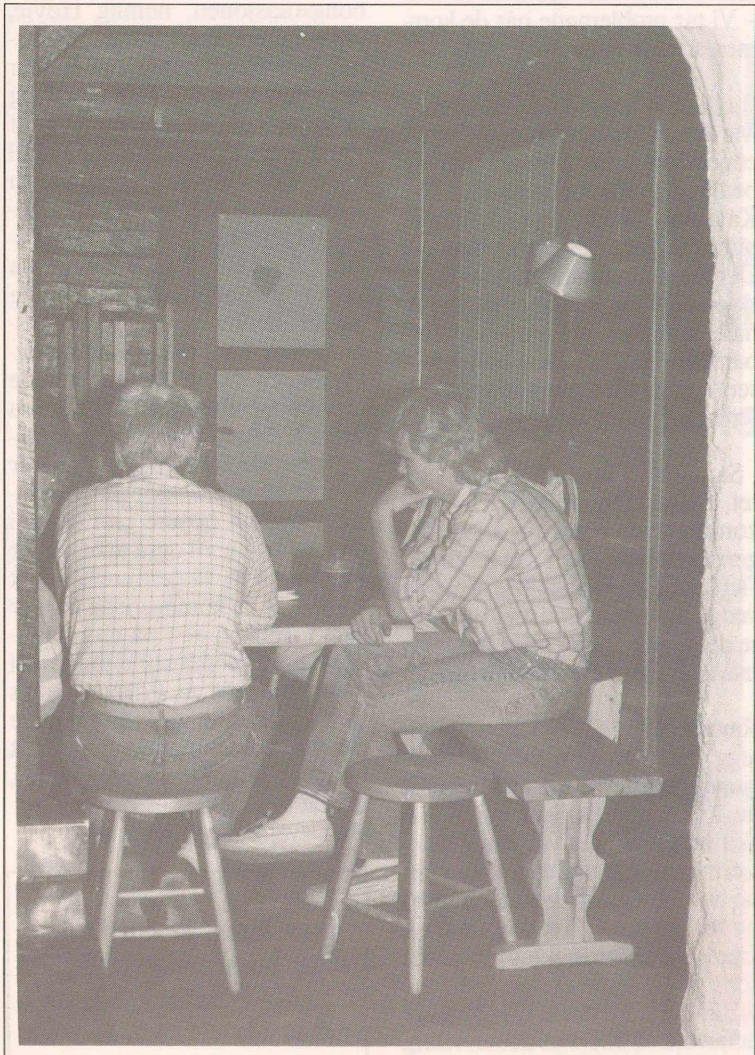

FOTO: Oddgeir Sagerup

Høyere utdanning under lupen

Fredag 24. juli 1987 ble det i statsråd oppnevnt et utvalg som skal vurdere høyere utdanning og forskning i Norge fram mot år 2000 - 2010. Leder for utvalget er Gudmund Hernes ved Fagbevegelsens forskningsinstitutt.

Utropia Elin Gundersen

Oppnevninga av det såkalte «Hernesutvalget» kan sees på som et resultat av universitetsdebatten som gikk i Dagbladets kronikkspalte i vinter, og Stortingets behandling av meldingene om høyere utdanning, stortingsmelding nr. 66 fra Willoch-regjeringa og tilleggsmeldinga (St.m.nr. 19) fra Brundtland-regjeringa.

Utvalget skal vurdere mål, organisering og prioritering innen høyere utdanning og forskning, både innenfor universitets- og høgskolesektoren og distriktshøgskolesektoren.

Norsk Studentunion (NSU) ser meget positivt på at regjeringa har opprettet utvalget. NSU mener imidlertid at tidsfristen for komiteens utredning, den 1. september 1988, er satt for tidlig. De viser da til den forrige komiteen som vurderte området - Ottosen komiteen - som jobbet i fem år. NSU ber regjeringa revurdere tidsfristen.

- Vi frykter at et utvalg med et så omfattende mandat dermed vil delegere mye av sitt arbeide slik at man ikke får gjennomdrøftet og vurdert viktige sider ved utdanning og forskning. Den korte tiden vil spesielt gå utover den kvalitative vurderingen av forskning og utdanning, fordi dette er en av de vanskeligste sidene ved mandatet, sier Torgeir Aarvaag Stokke i NSU til NTB.

NSU har ikke fått noen signaler fra departementet om de vil gjøre noe for å forlenge utvalgets tidsfrist. - Størrelsen på mandatet og den korte tidsfristen henger overhodet ikke sammen, sier Asle Haukås i NSU som er fristet til å karakterisere dette som et krampeforsøk fra Arbeiderpartiet på sektoren høyere utdanning foran neste Stortingsvalg i 1989.

Asle Haukås påpeker at det er viktig at studentorganene jobber aktivt med denne saken, og de utspill som kommer det neste året, og når utvalgets rapport blir lagt fram. - NSU har en representant i utvalget, Trude Kleven fra Oslo, og NSU vil gi denne saken topp prioritet i det kommende året, sier Haukås.

BOLIGAKSJON 87

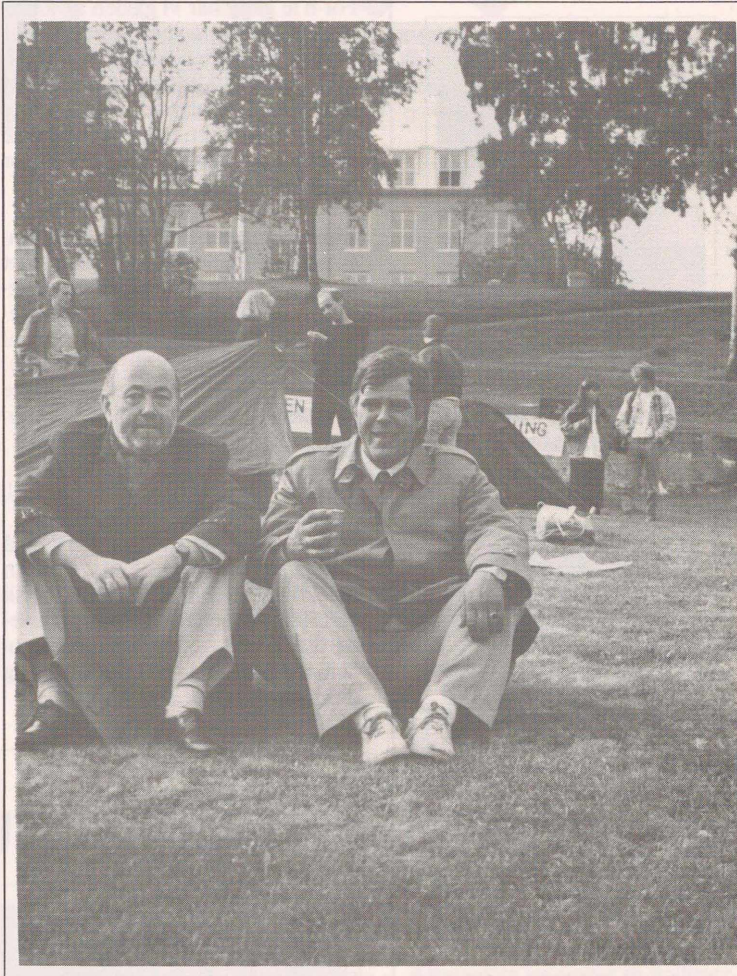
Utropia Tage Stabell-Kulø

Det ble i vår tatt initiativet til en aksjon som skulle kjøres nå i høst. Denne aksjonen skulle ha som mål å få fokusert på studentenes boligproblem. Det har tidligere ikke vært gjort noe lignende i samme målestokk. Aksjonen ble gjennomført ikke bare her i Tromsø, men også i Oslo og Bergen. Parolen for aksjonen var «Uten bolig - ingen utdanning». Den hadde som mål å få økt fokusering på boligproblemet.

BOLIGAKSJON 87 har hatt to mål. Det ene har vært å få til løsninger på de umiddelbare problemer som oppstår i begynnelsen av hvert eneste semester, nemlig at mange studenter kommer til byen uten å ha noe sted å bo. BOLIGAKSJON 87 tilbød kriseløsninger i form av overnatting i bomberommene på ISV/ISL, og hadde annonser i byens aviser for å skaffe ledige hybler. Aksjonens andre mål var å få til en politisk bevisstgjøring av at dette er et stort problem. Ikke bare politikerne her i byen, men også på riksplanet, må få øynene opp for at mangelen på studentboliger virkelig er et problem. BOLIGAKSJON 87 hadde i tillegg tre arrangementer ute på byen for å skape bles om seg selv og for å henlede oppmerksomheten på problemet.

Teltleiren

Først var det teltleir nedenfor Kongsbakken videregående skole. Leiren ble satt opp tirsdag med NRK og byens presse til stede for å vise hvor dårlig det står til med studentenes boligtilbud. Parolen «Uten bolig - ingen utdanning» ble lansert, og NRK brakte den utover landet på Dagsrevyen samme kveld. I sin tale sa leder av Studentutvalget (SU), Trond Dokken, at denne leiren var en skammens leir, og at byens ledende politikere måtte ta sin del av skylden. I sin tale sa Elin Gundersen at regjeringen hadde mesteparten av skylden.

Rektor Narve Bjørge og direktør i samskipnaden Vidar Bakken foran teltleiren.

FOTO: Tage Stabell-Kulø

Teltleiren ble holdt i virksomhet hele uken og ble bebodd av studenter. Størrelsen av problemet tatt i betraktning, var det få studenter som møtte frem.

Boligmøtet

BOLIGAKSJON 87 arrangerte det eneste boligpolitiske møtet i valgkampen. Møtet ble holdt i Fokus kino, og om lag 200 interesserte møtte

frem. Panelet besto av politikere fra alle de store politiske partier. Se omtale av møtet på side 9.

Begravelsen

BOLIGAKSJON 87 mente at man kunne begrave den siste distriktsstudent i og med at denne ikke ville finne bolig i byen. Dette ble gjort lørdag med en prosesjon gjennom byen.

BOLIGAKSJONEN 87

Kommentar fra SU-leder Trond Dokken

Der med en viss lettelse vi nå kan se tilbake på Boligaksjonen og forsøke å gjøre opp en slags status. Oppnådde vi det vi ønska eller ble det mye skrik og lite ull!

Tidlig i vår ble det bestemt at det skulle arrangeres en Boligaksjon i Tromsø og en komite med studenter la hodene i bløt. Lite visste vi da hva det egentlig innebar av arbeid og ansvar å lage en såvidt omfattende aksjon.

Vi starta med å spørre oss selv: Hva ønsker vi å oppnå, og hvilke virkemidler skal vi ta i bruk for å nå fram?

Målet måtte bli å få boligkrisa på den politiske dagsorden lokalt og sentralt, og å få sentrale myndigheter til å innrømme sitt ansvar for å gjøre noe med det!

Å få medias oppmerksomhet samt å komme i direkte kontakt med politikere ble essensen i virkemidlene.

Teltleir i Gymnasparken og «Begravelse av distriktsstudenten» ble da også aksjonsformer som ble lagt merke til. Dagsrevyen, P1-natradioen, lokalradioen, Ungdommens Radioavis, lokal og rikspresse hadde alle dekning som vi må si oss svært for-

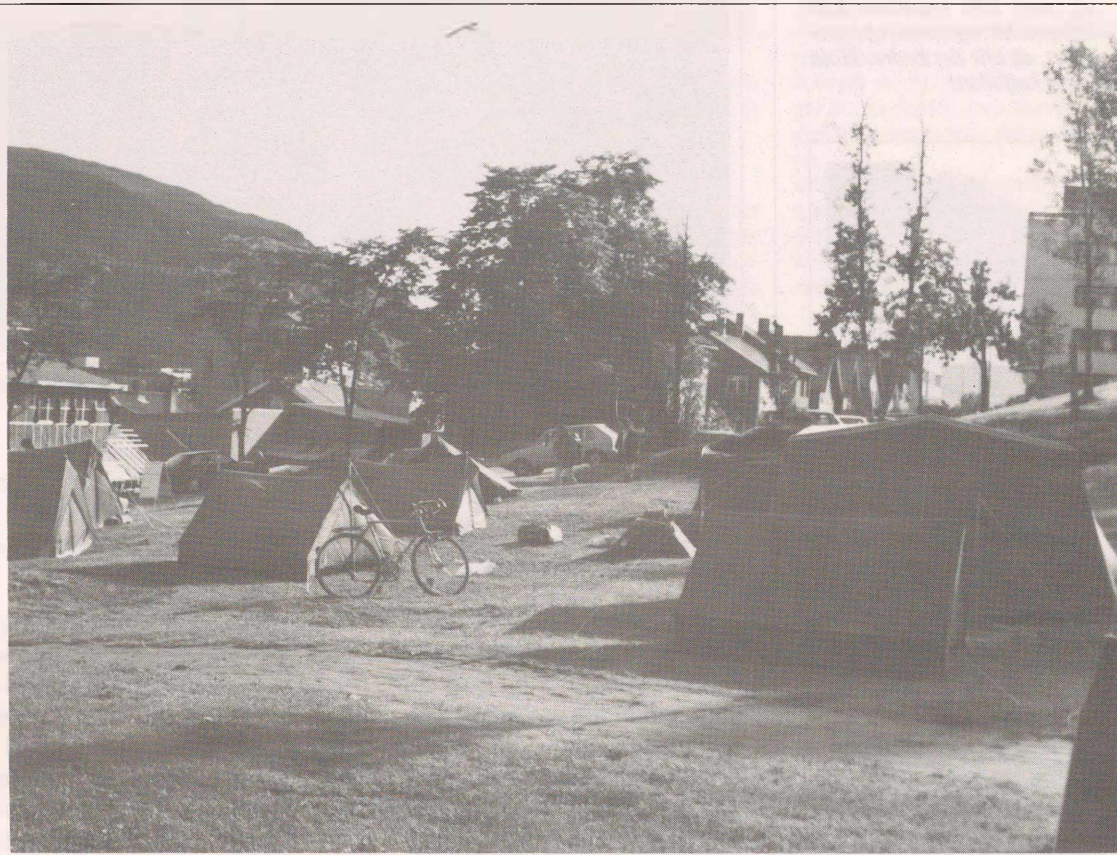
nøyd med. De dystre tallene kom fram, situasjonen ble spissformulert gjennom aksjonen og ingen kunne i løpet av de to ukene unngå å legge merke til at det er mange husløse studenter i denne byen.

Gjennom krisebeboerne som bodde på bomberommene her på Universitetet, fikk vi samtidig et innblikk i hvordan det oppleves å komme ny og husløs til Tromsø, som nr. 155 i Samskipnadens boligkø. For oss ble det mye administrering, men ikke minst mange nye venner. For dem ble det forhåpentligvis et bedre alternativ enn å reise hjem.

Gjennom debattmøtet i Fokus Kino var det politikerens tur til å bli konfrontert. Det mest positive var den tverrpolitiske enigheten om at dette er fælt og dette har alle politiske partier ansvar for. Lokale politikere gjorde gjennom møtet ungdom og bolig under utdanning til satsningsområder i kommune og fylke. (Kanskje mest til ære for valgkampen, men man kan alltid håpe. . .)

I alle fall ble det lansert flere konkrete forslag fra lokalpolitikere og vi vet at det arbeides med å få realisert nye boliger for studenter i Tromsø.

Og vi venter spent på hva Gro mente

Teltleir

FOTO: Tage Stabell-Kulø

med en kraftig satsning på studentboliger i 1988. Statsbudsjettet vil vise om det var bare valgflesk.

Folk i Tromsø ble også på en direkte måte gjort klar over boligsituasjonen ved semesterstart. Alle henvendelser om hybler til krisebeboerne tyder på at hjertet hos Tromsøfolket er stort, med noen uhederlige unntak. Derfor ble det mulig for Boligaksjonen å formidle et sted å bo til ca. 25 husløse studenter.

Vår mest negative opplevelse har vi gjemt til slutt. GAMLE OG ETABLERTE STUDENTER - HVOR VAR DERE? Under arrangementene glimret de med sitt fravær: I Teltleiren, i Fokus og i demonstrasjonen. Vi velger å tro at dette skjedde fordi Boligaksjonen kom tidlig i semesteret og ikke fordi «de gamle» har sluttet å bry seg om boligsituasjonen eller studentvelferd generelt?

I alle fall: En stor takk til de som var

med å støtta opp om Boligaksjonen, moralsk, økonomisk og ikke minst alle de som har lagt ned mange dagsverk både på bekostning av studier og privatliv.

Vi tør å påstå at Boligaksjonen ble en suksess. Men vi må ikke hvile på våre laurbær. Vi har et bedre grunnlag å jobbe videre med - men det gjenstår fortsatt å se om de fine orda blir bytta ut med større bevilgninger.

Boligaksjonen 87

